

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV PROSTOROVÉ TVORBY

DEPARTMENT OF SPATIAL DESIGN

PÁN TŘÍ SVĚTŮ

LORD OF THE THREE WORLDS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Dominika Hejdová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Jan Mléčka, Ph.D.

BRNO 2024

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0015/2023
Ústav: Ústav prostorové tvorby
Studentka: **Bc. Dominika Hejdová**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: bez specializace (do roku 2022)
Vedoucí práce: **Ing. arch. Jan Mléčka, Ph.D.**
Akademický rok: 2023/24

Název diplomové práce:

Pán Tří Světů

Zadání diplomové práce:

Pohřeb, rituál rozloučení, který je v horizontu lidského života stejně hodnotný jako například narození nebo svatba. Avšak v dnešní společnosti čím dál tím více opomíjený. Většina z nás se již ani nepozastaví nad tím, když se po smrti jejich blízkých neuskuteční klasický pohřeb.

Jako národ zaujímáme ve světě, co se týče četnosti pohřbů bez obřadu, prvenství s výrazným náskokem před ostatními. Pozůstali se pro tyto pohřby, kterým nepředchází žádný akt rozloučení, rozhodují stále častěji a díky tomu odmítavý přístup k pohřbům proniká hlouběji do našich podvědomí a stává se určitým standardem. Je však prokázáno, že to má hned několik negativním dopadů na psychiku pozůstalých. Smrt je hlubokou emocí, která k lidství neodmyslitelně patří.

Jako živí se odvracíme od mrtvých. Čím menší však máme kontakt se smrtí, tím více se ji odnaučujeme vnímat. Chceme žít tady a teď, bez obav z budoucnosti a tíhy z minulosti. Smrt, která by nás mohla upozornit i na naši smrtelnost, zavíráme hluboko do našeho podvědomí. Za vysoké zdi hřbitovů a do uzavřených rakví, aby tak nenarušovala všechno to materiální, které pracně celý život budujeme. Nechceme si připustit, že příroda je spravedlivá a všechny nás jednou čeká stejný konec. Že naše celoživotní snažení zde bude zapomenuto.

Analytická část diplomové práce reflektuje získané poznatky ze tří zásadních zlomových okamžiků, které nastávají po smrti člověka a silně ovlivňují pozůstalé. Bod samotné smrti a vše s ním spojené, bod loučení se zesnulým a bod vzpomínání a jeho podoby. Výstupy z analytické části budou uplatněny v konkrétním architektonickém návrhu.

Rozsah grafických prací:

Teoretická část
analýzy
koncept
Výkresová část
Situační výkres 1:200 – 1:1000000
Půdorysy, řezy, pohledy 1:50 – 1:1000
Charakteristický detail 1:1 – 1:50

Perspektivy / axonometrie
Vizualizace / ilustrace
Fyzický model

Seznam literatury:

ARIÉS, Philippe. Dějiny smrti. Argo, 2020. ISBN 978-80-275-3251-9

BACHELARD, Gaston. Poetika prostoru. Malvern, 2009. ISBN 978-80-86702-61-2

ELIAS, Norbert. O osamělosti umírajících. Nakladatelství Franze Kafky, 1998. ISBN 80-85844-39-7

HODROVÁ, Daniela. Chvála schoulení. Malvern, 2011. ISBN 978-80-86702-91-9

KÜBLER-ROSS, Elisabeth. O smrti a umírání. Druhé vydání. Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0911-9

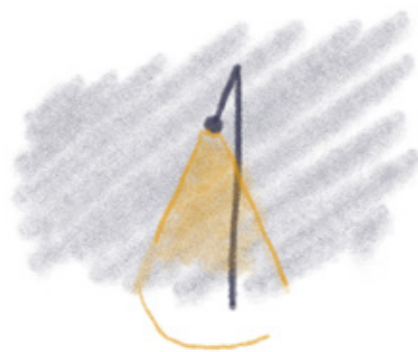
ONDRAČKA, Lubomír, Luboš KROPÁČEK, Tomáš HALÍK, Milan LYČKA a Marek ZEMÁNEK. Smrt a umírání v náboženských tradicích současnosti. Cesta domů, 2017. ISBN 978-80-88126-22-5

Termín zadání diplomové práce: 12.2.2024

Termín odevzdání diplomové práce: 6.5.2024

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Dominika Hejdová
student(ka)
Ing. arch. Jan Mléčka, Ph.D.
vedoucí práce
doc. Ing. arch. Jiří Palacký, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Brně dne 12.2.2024
Ing. arch. Radek Suchánek,
Ph.D.
děkan

Abstrakt / Abstract

Jedno z posledních tabu naší společnosti, smrt. Možná nás k tomu, že ji opomíjíme, vede právě ta jistota budoucího setkání s ní. I když jsme jako moderní společnost se smrtí v kontaktu každý den. Setkání s reálným koncem života je pro nás neznámé. O tom svědčí i alarmující úpadek pohřebních obřadů. Jako Česko zaujímáme v četnosti pohřbených lidí bez obřadu prvenství ve světě. Přitom v mnoha státech je tento druh pohřbu neznámý. Diplomová práce reaguje na tuto současnou situaci a předkládá koncepční vizi pro město Bruntál, jak by mohlo v budoucnu přistupovat ke smrti a k procesu loučení a především k navrácení rituálu smrti do běžného života. Navazuje tak na předdiplomní projekt, který se zabýval historií smrti, procesy loučení a truchlení a vzpomínáním. Návrh reaguje na současný stav v Bruntále a problémem absence smuteční síně.

Klíčová slova / key words

smrt, loučení, vzpomínání, obřad, sakrální prostor, hospic, kolumbarium, hřbitov, kompostování

One of the last taboos in our society, death. Perhaps the reason we overlook it is precisely the certainty of our future encounter with it. Even though we, as a modern society, are in contact with death every day. An encounter with the real end of life is unknown to us. This is evidenced by the alarming decline in funeral ceremonies. As for the Czech Republic, we lead the world in the number of people buried without a ceremony. Yet, in many states, this type of burial is unknown. The thesis responds to this current situation and presents a conceptual vision for the city of Bruntál on how it could approach death, the farewell process, and the reintroduction of death rituals into life in the future. It builds upon a pre-diploma project that dealt with the history of death, mourning processes, and remembrance. The proposal responds to the current situation in Bruntál and the problem of the absence of a funeral hall.

death, farewell, reminiscence, ceremony, sacred space, hospice, columbarium, cemetery, composting

Prohlášení o původnosti práce

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci zpracovala samostatně.

Bc. Dominika Hejdová

V Brně dne 06.05.2024.

Poděkování

Chtěla bych vyjádřit mou upřímnou vděčnost všem, kteří mě při vytváření této práce podporovali a inspirovali. Především mému vedoucímu práce Mlíkovi, za jeho otevřenost a oporu, které přispěly k hlubšímu porozumění tomuto tématu. A taky mému příteli a všem dalším, co se mnou o tomto tématu diskutovali.

Průvodní zpráva

Urbanistické řešení

Všechny objekty jsou jednopodlažní a částečně zasazené do terénu, aby svoji hmotou nenarušovaly okolní dynamickou zástavbu a zapadly do přilehlé zeleně.

Architektonické řešení

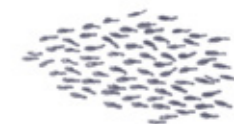
Hospic se svým atriovým tvarem vytváří soukromou zahradu pro pacienty i návštěvy. Ze tří stran je obklopen svahelem a otevírá se fasádou jen do jedné strany. Nenápadná přízemní stavba se zelenou střechou zapadá do vnitrobloku a při pohledu z oken okolních paneláků se vytrácí v zeleni.

Smuteční síň je také zasazena do svahu a svým půdorysným tvarem opisuje do sebe vložené dva čtverce. Na hlavní stavbu síně navazují menší pavilony se zázemím. Mezi pavilony se skrývá malá oaza klidu přístupná jen pro návštěvníky místností na vystavení těl.

Stavba kompostárny na novém hřbitově je také lehce zasazena do svahu a navazují na ni kolumbaria s veřejným prostorem. Stavba kompostárny urbanisticky reaguje na osy stávající stavby na hřbitově a na hřbitovní zeď.

Konstrukční řešení

Nosný systém staveb tvoří železobetonové stěny, které jsou provázány se stropní železobetonovou deskou. Tyto konstrukce jsou doplněny obvodovými stěnami a příčkami z keramických cihel a zatepleny minerální tepelnou izolací. Stavba je založena formou bílé vany v jejích podsklepených částech. Zbytek objektů je založen na betonových pasech. Střechy jsou ploché extenzivní zelené. Střecha síně je železobetonová kopule vynášena železobetonovými sloupy, opláštěna plechem, uvnitř pohledový beton. Pohledovou fasádu tvoří cihlový obklad upevněn systémem samonosné provětrávané fasády. Dřevěná pohledová fasáda je tvořena z dřevěných prefabrikovaných systémových panelů. Okna dřevěná eurookna trojskla. Všechny budovy mají řízenou výměnu vzduchu. Vytápění i chlazení zajišťuje tepelné čerpadlo. Chlazení chladících místností na těla zajišťují průmyslové chladicí jednotky umístěny na stře-

úvod
strana 16

3 světy
strana 20

oživení smrti
strana 24

místo
strana 30

cyklus
strana 44

svítání - umírání
strana 54

poledne - loučení
strana 80

západ - vzpomínání
strana 108

závěr
strana 132

zdroje
strana 136

Úvod

21. století se vyznačuje jedním specifickým trendem, kterým je tzv. „zakázaná smrt“ či „vytěsněná smrt“. Smrt se stala jedním z posledních tabu této doby. Téma smrti bylo natolik odsouváno stranou, že se kolem něj vytvořilo obrovské prázdno. Smrt nikdy nebyla tak sterilní jako dnes. Je vytlačována z našeho vědomí a samotné pojmenování a připomínání smrti je obcházeno, například v termínu „hřbitovní zahrada“, který má navodit iluzi místa klidu. Avšak na hřbitovech neodpočíváme, nýbrž prožíváme vnitřní úzkost. Je považováno za nepatřičné projevovat tam radost, smát se nebo hlasitě mluvit.

Moderní člověk se sice každodenně setkává se smrtí a umíráním, především ve virtuální podobě prezentované na televizních obrazovkách, internetu, knihách, počítačových hrách a dalších médiích. Přestože jsou tyto zobrazení běžná, lidé se s nimi obvykle neztotožňují. Naopak se snaží udržovat si odstup a vyhýbat se přímému kontaktu se smrtí. Raději se identifikují s těmi, kteří jsou naživu. Současná doba se snaží vytěsnit smrt z vědomí lidí, případně ji nahradit falešným kultem věčného mládí.

Naopak, setkání s reálným koncem lidského života je vzácné a v neznámé situaci je přirozené projevovat strach a úzkost. Smrt se v moderní společnosti často skrývá za bílými plentami nemocničních lůžek, uzavřenými rakvemi a vysokými zdmi hřbitovů. Všichni obtížně přijímáme skutečnost, že ať chceme nebo ne, smrt jednoho dne postihne každého z nás. Chybí nám zkušenost našich prababiček, které znaly podobu smrti již od dětství. Lidé dříve umírali doma a smrt tak pro ně byla přirozenou součástí života. Tento způsob umírání měl výhodu ve vypracovaných rituálech, kdy každý věděl, co má a nemá dělat. V minulosti byla také výrazně vyšší všeobecná úcta k mrtvým.

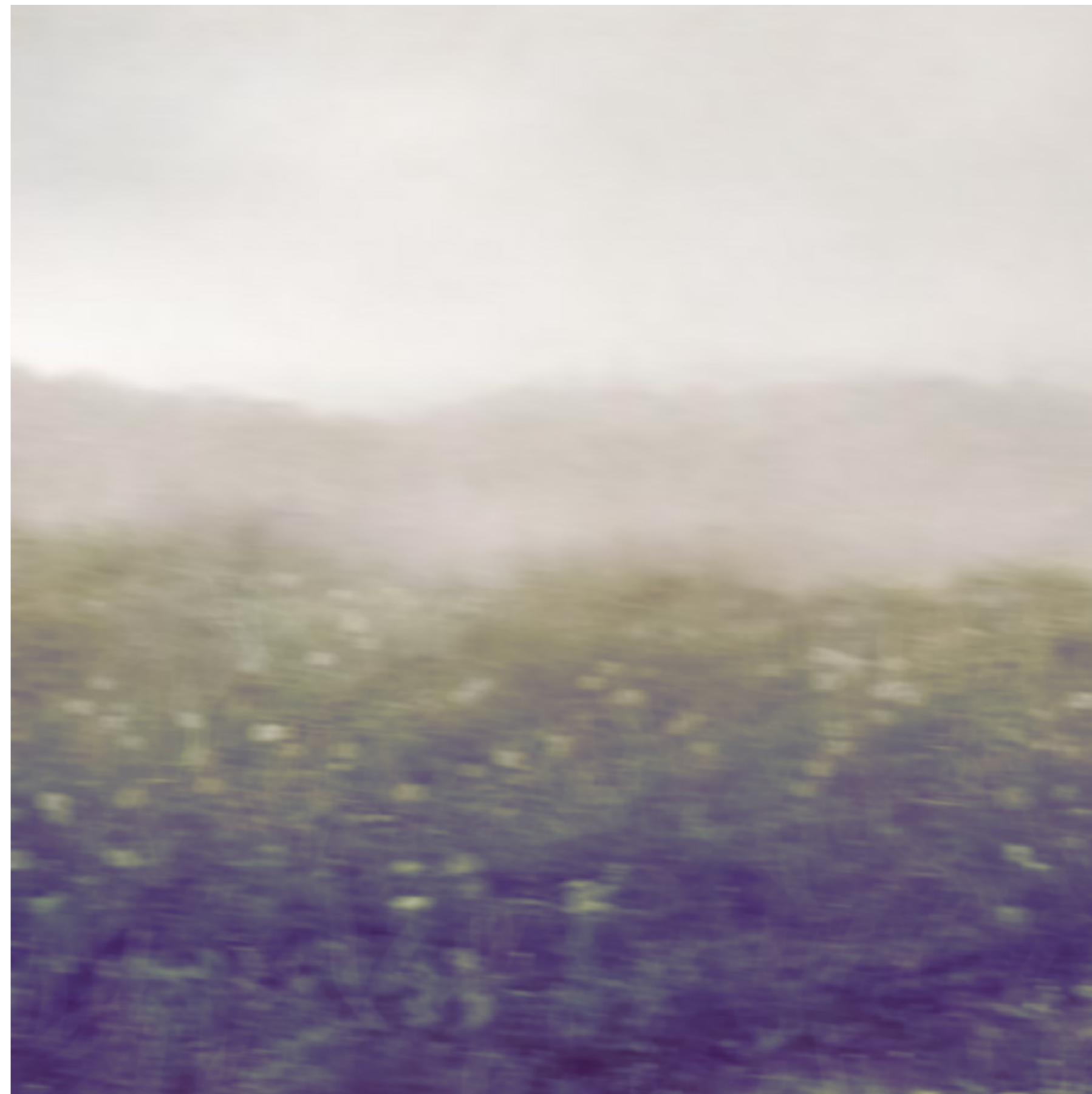
Dnes, kdy jsou umírající odsunuti do zařízení určených pro tyto účely, se s reálnou podobou smrti málokdo setkává a není tedy divu, že v nás vyvolává strach a hrůzu. Oddělování umírajících od rodin bylo v posledních letech tak markantní, že se dnes přirozené vzorce chování vůči smrti nemá kde příbuzný naučit. To vede k ještě nepřátelštějšímu vnímání smrti. Touto prací se snažím reagovat na tuto problematiku a vytvořit ritu-

„Nad mraky,
za nestříhanými keři,
otevřu branku a jdu za tebou.“

Pán tří světů

Tři zásadní zlomové momenty, tři odlišné světy, které pro pozůstalé nastávají po smrti jejich blízkých.

SMRT, hořká rána, která nás často nečekaně zasáhne. Temná a uzemněná. Tímto okamžikem začíná cyklus vyrovnávání se se ztrátou blízké osoby.

LOUČENÍ, proces, který by neměl být opomíjený a který nám pomáhá se s touto hořkou ránou vyrovnat. Spávně prožitý pohřební obřad může nahradit roky terapií. Uzavření cyklu. Stejně jako ráno vyjde slunce a večer zapadne. Rodíme se a na sklonku života umíráme. Proces rozloučení je nezbytný pro uvědomění si reálnosti smrti. Pozůstalý by měl spatřit tělo zesnulého a díky tomu si zvědomit skutečnost jeho odchodu.

VZPOMÍNÁNÍ, při kterém už většina bolesti díky času a díky obřadu vyprchala a jsme se smrtí smířeni. Vzhlížíme k nebesům se vzpomínkou v srdci. Zármutek a bolest se mění na vděčnost za čas strávený se zesnulým. Každý vzpomínáme jinak a na jiných místech. Ať už na místě, kde nám blízký člověk zemřel, nebo na místě, kde s ním máme krásné vzpomínky. Neměli bychom zapomínat a měli se snažit udržovat zesnulé v kolektivní paměti.

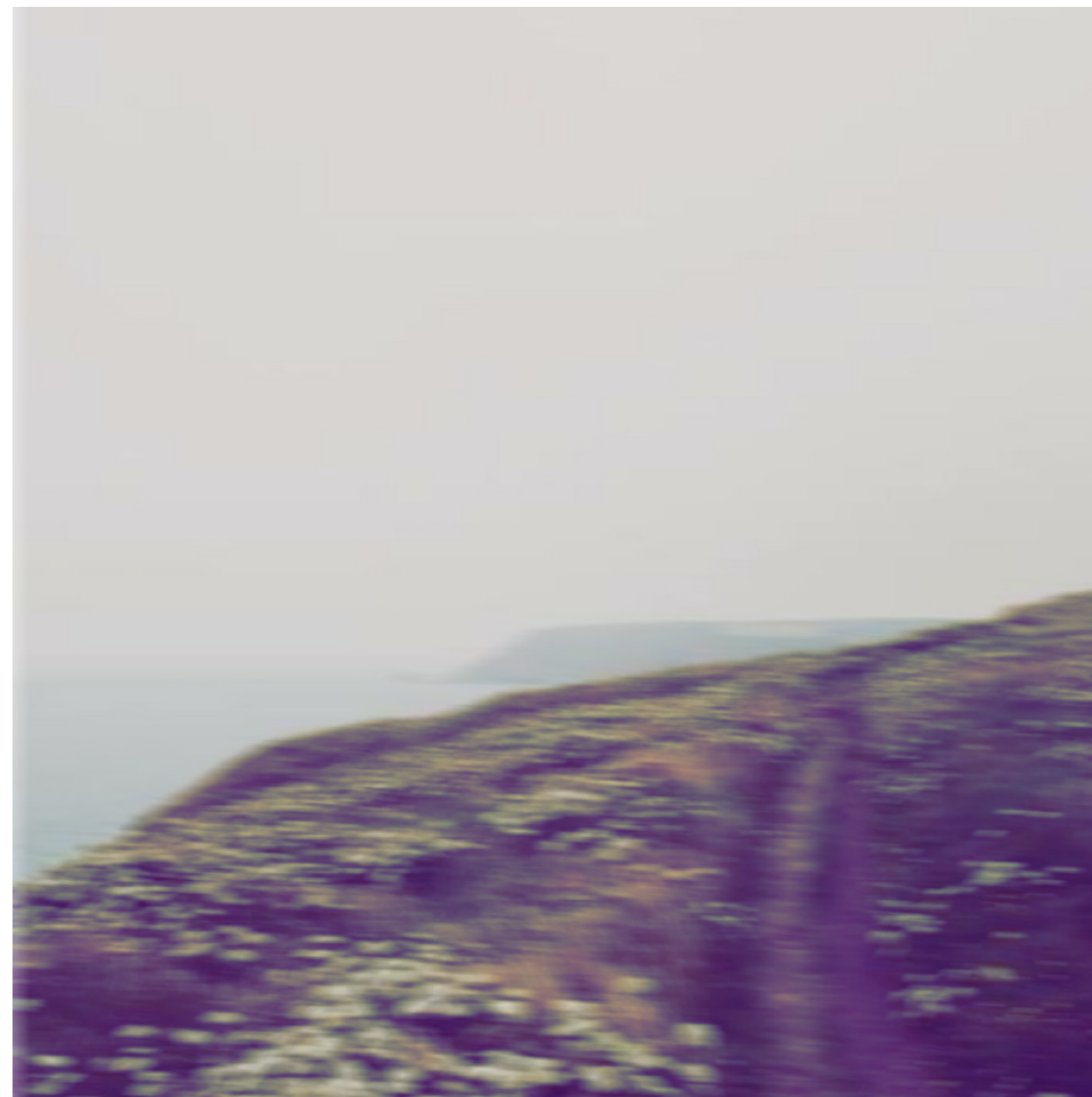
Vzpomínání

Loučení

Smrt

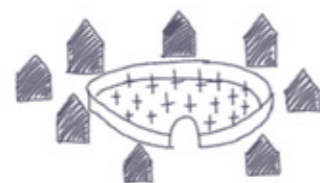
Oživení smrti

Smrt všude kolem

Dřív byla smrt součástí každodenního života, těla se běžně pohřbívala mezi domy a v okolí zástavby nebo podél cest.

Smrt na společném pohřebišti

Později se začaly vymezovat prostory pro pohřbívání, veřejné pohřebiště. Které byly součástí zástavby.

Kostel

S rozmachem křesťanství se stal středobodem pohřebiště kostel, kde probíhaly smuteční obřady a ve kterém měli hrobky šlechtici.

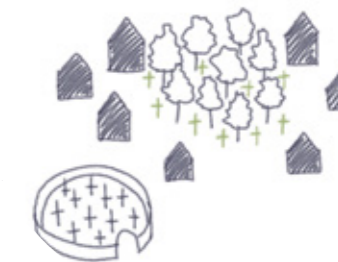
Smrt na okraj

S morovou epidemií se začaly postupně pohřebiště přesouvat na okraje měst a vesnic. Kostel zůstal sám, obklopen zelení.

Úpadek víry

Sakrální stavby chátrají, kostel už nenaplňuje funkce, které dříve naplňoval. Jeho oddělení od pohřebiště zapříčinilo postupné omezování kontaktu lidí se svými zesnulými blízkými. Dříve se šlo do kostela na mši a člověk musel projít přes hřbitov. Cestou ze mše se zastavil na hrobě.

Co dál?

Jak vyřešit problém vytěsněné smrti, odstrčené na okraj měst a vesnic? Začít vracet smrt do centra dění. Aby bylo přirozené se s ní na denní bázi setkávat.

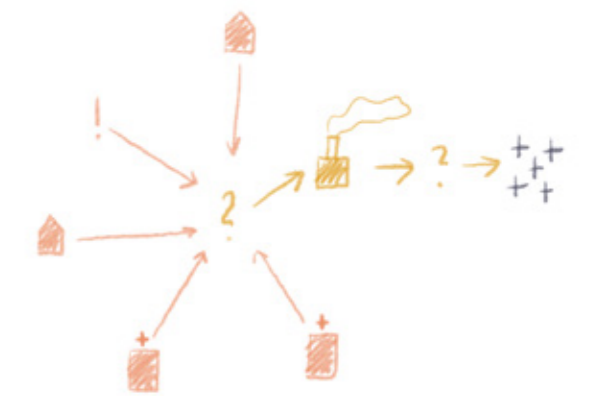
Dřív

Dříve lidé umírali doma, v obklopení rodiny a blízkých. Na smrt se připravovali a praktikovali zaběhlé rituály, které jim pomáhaly se se smrtí patřičně vyrovnat. Po smrti tělo zůstalo ještě pár dní doma ve světnici, zapálily se svíce a otevřelo okno. K tělu se chodili rozloučit blízcí. Poté se vyneslo přes prah dveří přímo do kostela. Z kostela rovnou do hrobu. Celá cesta byla bez tajností a skrývání reality.

Teď

V současnosti nejčastěji umíráme ve zdravotním zařízení. Ve 40 % se jedná o nemocnici. Kde umíráme sami, bez našich blízkých a bez tepla domova. Tělo je poté uloženo v chladících místnostech, kdy často ani pozůstalí netuší, kde se tělo přesně nachází. Poté je nejčastěji převezeno do smuteční síně krematoria. Pozůstalí přijdou, proběhne neosobní obřad s omezeným časem a tělo zajede buh ví kam. Za pár dní si pozůstalí vyzvednou urnu někde na parkovišti a uloží ji do kolumbaria. Celá cesta těla je plná tajností. Tělo je většinu času samo, uskladněno na místech o kterých pozůstalí ani nemají tušení a kde se běžný smrtelník nedostane.

Co bude

Celý proces smrti transparentní, smrt i loučení na jednom místě, dostupně v centru dění, aby měl pozůstalý k tomuto místu vazbu a nebyl to jen odosobnělý obřad v síni krematoria. Z místa loučení přesun na hřbitov, kde může proběhnout zkompostování, nebo uložení do země. Snaha omezit kremaci na minimum.

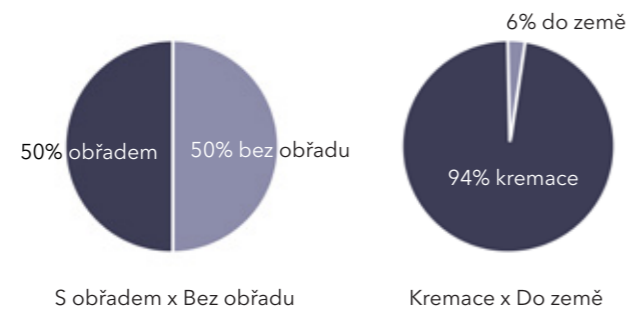
Místo

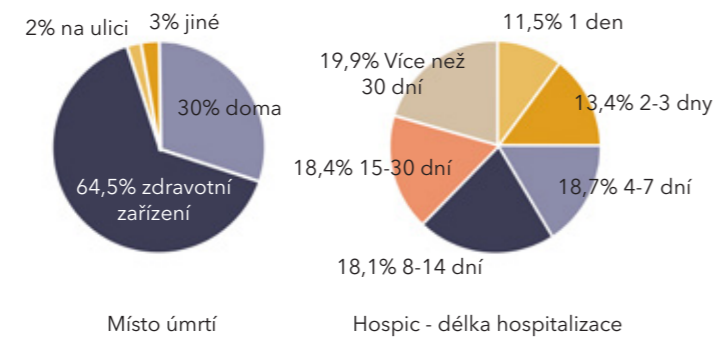
Bruntál

Sudety, město Bruntál. Úzké uličky a malebné náměstí. Malé město v srdci Jeseníků, které sčítá okolo 16 000 obyvatel a které jsem si vybrala pro svůj projekt.

Město, které má v současnosti 2 hřbitovy a jako nevyhovující smuteční síň se využívá kaple sv. Michala v centru. Nejbližší krematoria v okolí jsou Šumperk, Olomouc a Ostrava. V Moravskoslezském kraji umře ročně okolo 15000 lidí. Z toho na Bruntálsku okolo 1000 lidí. Přímou v Bruntále to činí okolo 40 lidí za měsíc. Z toho pouze 1/2 volí smuteční obřad s rozloučením. Z těchto 40 lidí je pouze 6% pohřbeno do země, zbytek je zpopelněn.

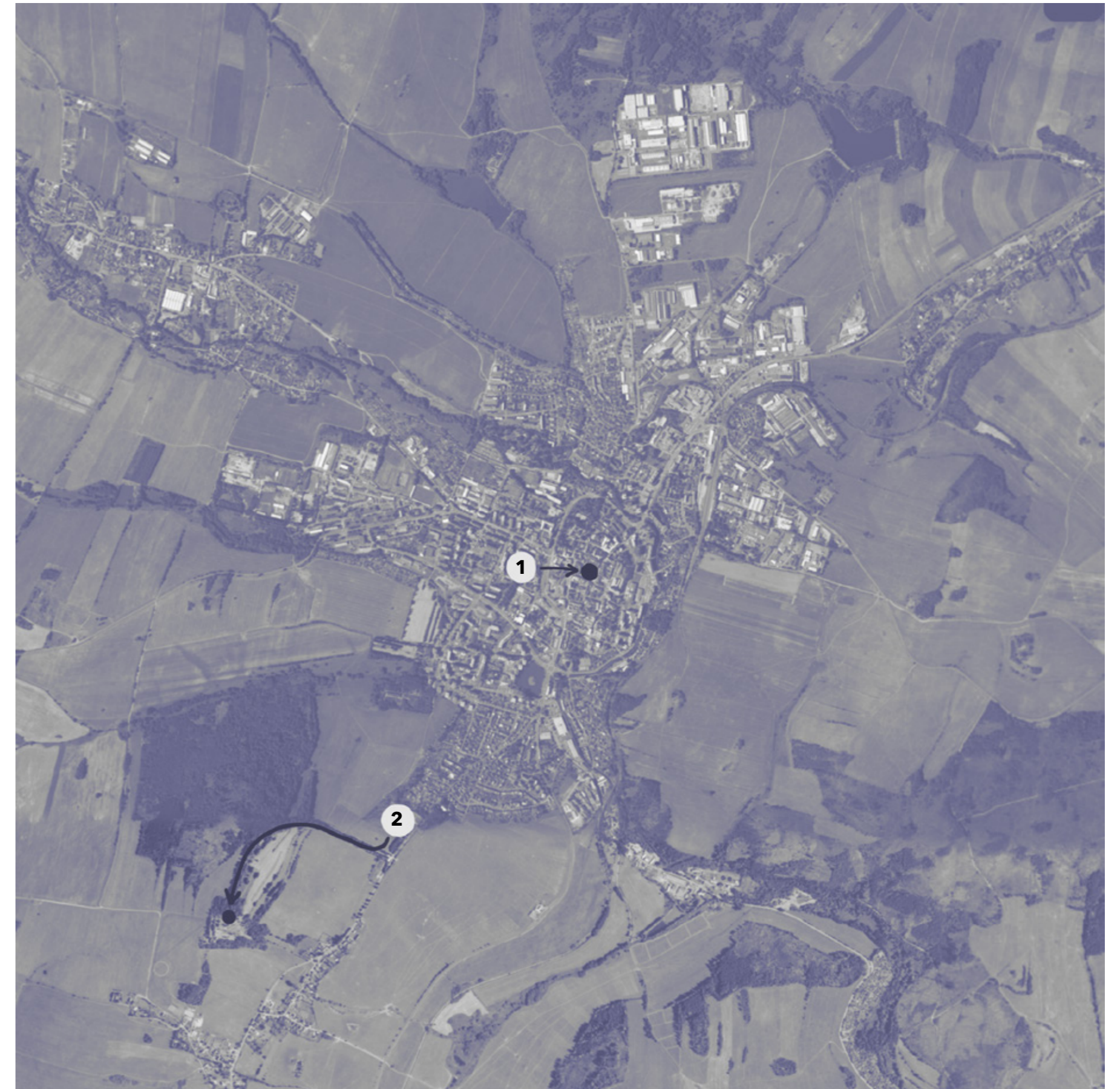

Služby lůžkového hospicu Bruntál neposkytuje, nejbližší se nachází na Svatém Kopečku u Olomouce. A nejbližší mobilní hospic v Opavě. Lůžek pro pacienty paliativní péče se v kraji celkově nachází pouze 39.

2 hřbitovy

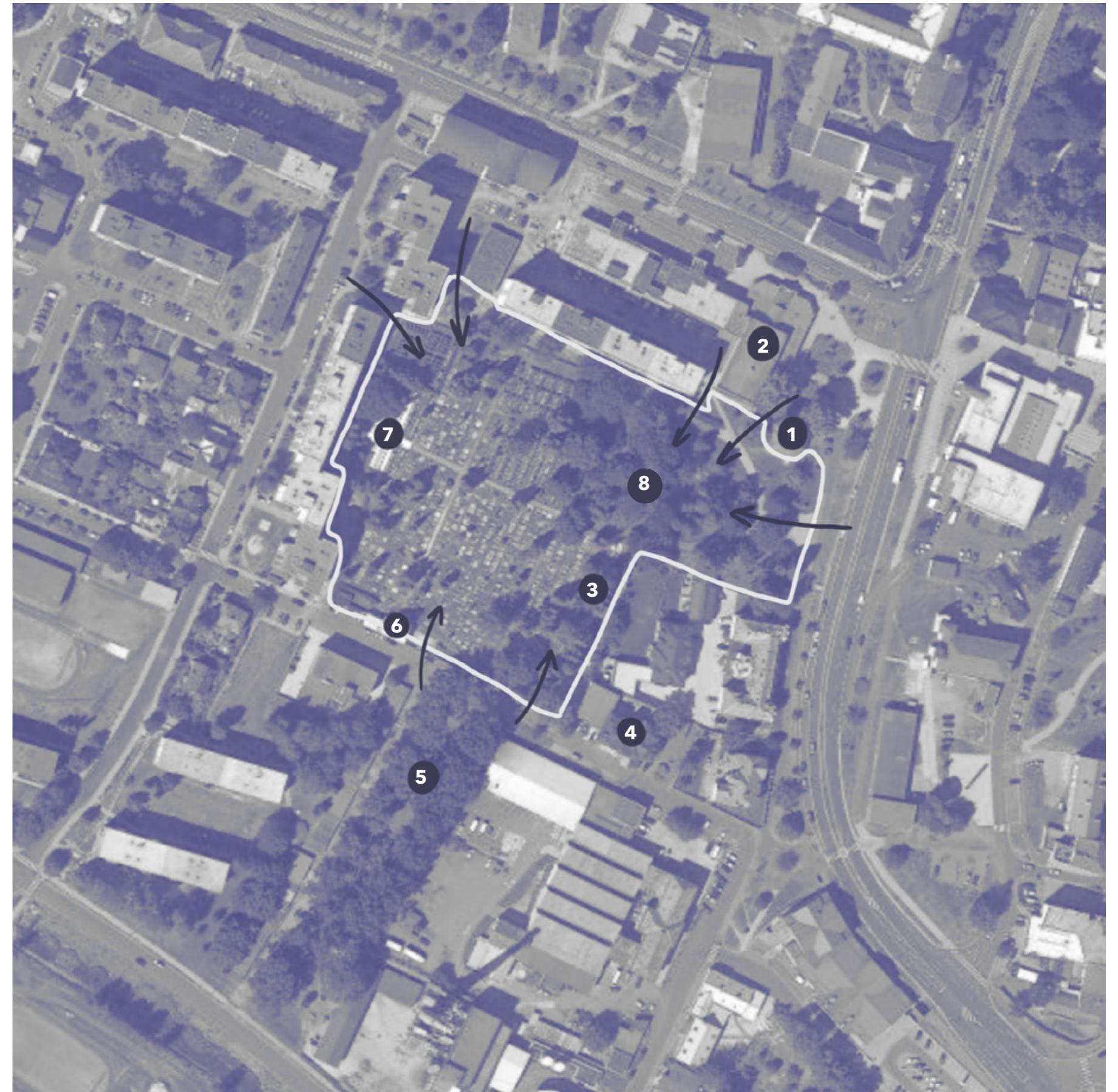
- 1** Starý hřbitov s návazností na centrum města a okolní panelovou zástavbu.
- 2** Nový hřbitov s návazností na křižovou cestu na Uhlířský vrch

1 Starý hřbitov

Starý hřbitov, který se nachází uprostřed města v obklopení panelové zástavby. Je ohraničen zdí a márnicí z přelomu 19.-20. století. Márnice je jednoduchá stavba s ozdobnými prvky z anglické neogotiky. Pohřbívání na tomto místě bylo ukončeno už v roce 2011. Hřbitov bude poskytovat ostatní služby nejdéle 20 let od tohoto roku. Poté zaniká. Ostatky se plánují přestěhovat na nový hřbitov.

- 1 Kaple sv. Michala, v současnosti slouží jako smuteční síň. Její kapacita však nedostačuje.
- 2 Kino Bruntál
- 3 Hrobky významných osobností
- 4 Knihovna
- 5 Alej
- 6 Stará márnice
- 7 Pomník vojákům Rudé armády
- 8 Park

Přílehlý park na místě bývalého pohřebiště

Vstup do hřbitova

Pohled na hroby

Paneláky v pozadí

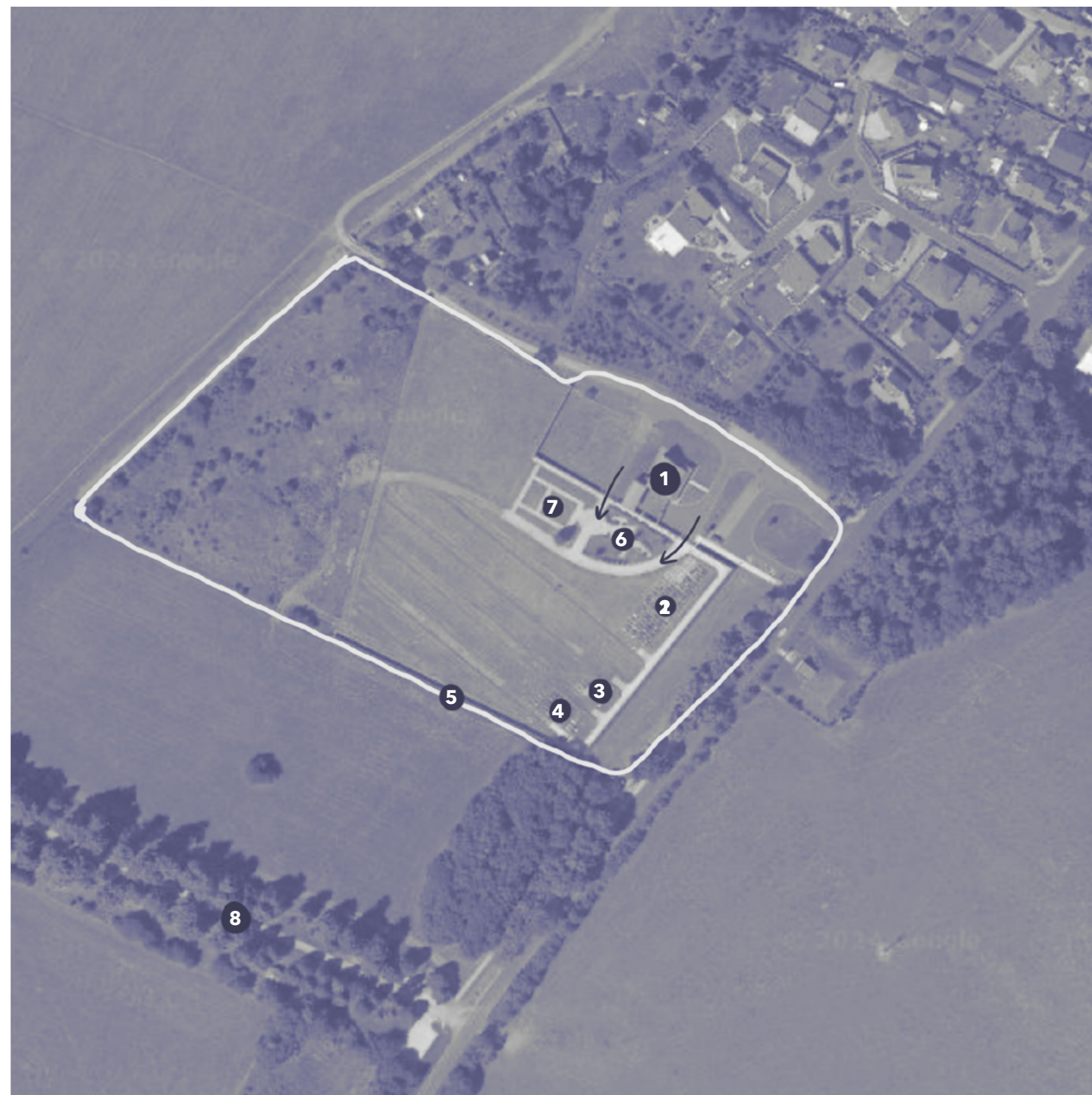
2 Nový hřbitov

Nové městské pohřebiště, které bylo vybudováno na úpatí Uhlířského vrchu v roce 2005-2012. Rozloha pohřebiště je 30 053m². Je obehnané zdí, ve které se ukrývá kolumbarium s kapacitou 460 schránek. Celkem je možné na hřbitově uložit 1800 zpopelněných ostatků zemřelých. Podle projektu se také počítá s přemístěním 1488 hrobů včetně hrobů sovětských vojáků i s památníkem ze starého hřbitova na nový. O přemístění hřbitova z centra města se uvažovalo už od 60. let minulého století, v 80. letech byl pro toto přemístění vybrán Uhlířský vrch.

- 1 Provozní budova městského hřbitova, prodejna květin, byt správce, hospodářský dvůr s kontejnery.
- 2 Urnové hroby
- 3 Hroby pro pár
- 4 Hroby pro jednotlivce
- 5 Kolumbarium ve zdi
- 6 Rozptylová loučka
- 7 Vsypová loučka
- 8 Křížová cesta na Uhlířský vrch

Plán nového hřbitova i s kapacitami

Pohled na stávající hroby

Urnové hroby

Urnové schránky ve zdi hřbitova

Pohled na prostor, kde je zamýšlena nová smuteční síň

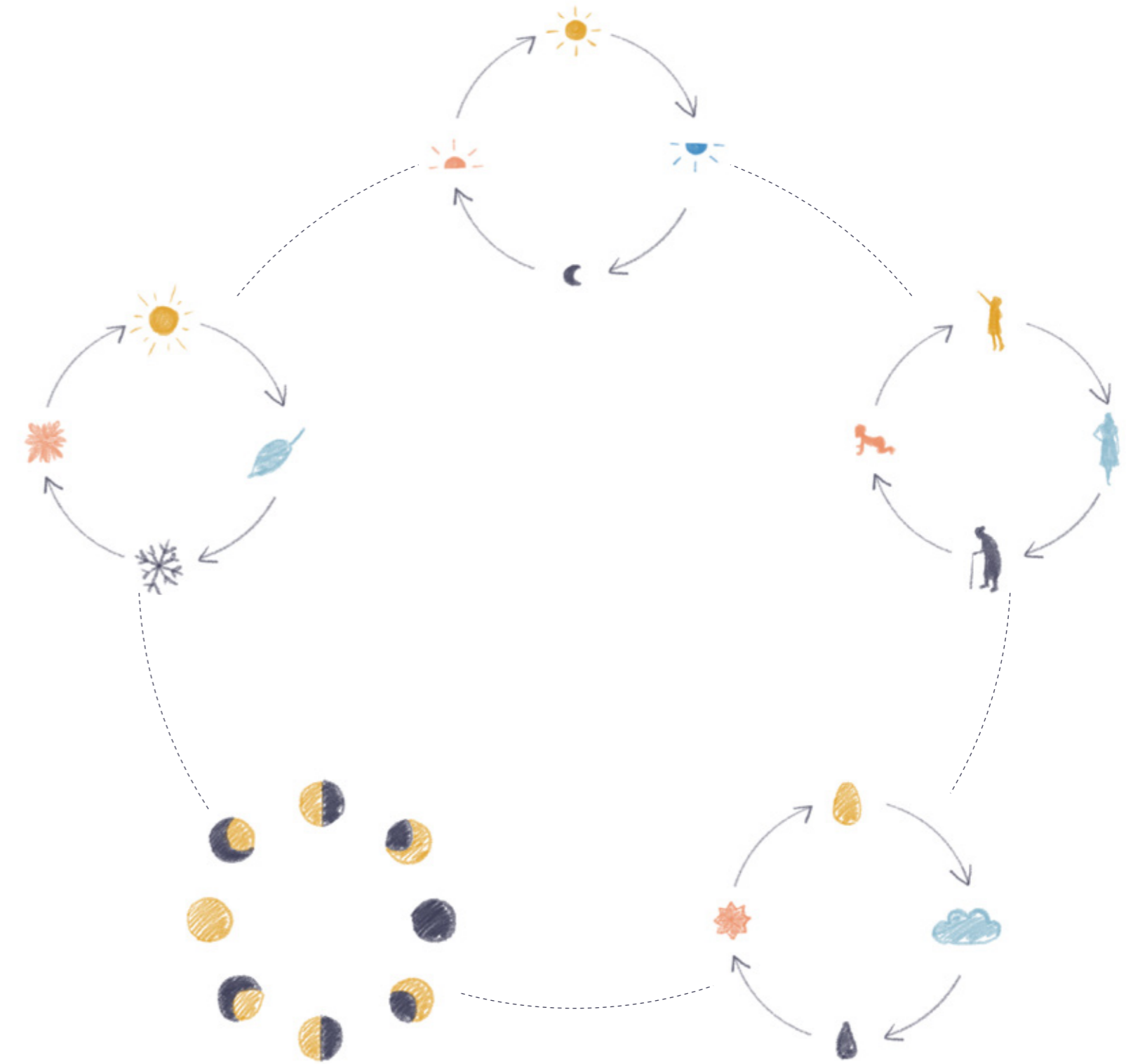

Cyklus

Cykličnost

Jako lidské bytosti jsme cyklické, stejně jako příroda kolem nás, je to hluboce zakotvený prvek lidské existence. Jako se mění roční období a po zimě se vždy navrátí jaro i lidský život je jen cyklus. Rodíme se a umíráme a naše těla se zase vrací přírodě. Stejně jako ráno vyjde slunce a večer zapadne. Tento cyklus obnovení a zániku připomíná, že život je nepřetržitou posloupností změn a obnovování. Kromě toho se cykličnost projevuje i v sociálních a kulturních aspektech lidské existence. Lidé prožívají opakující se události a rituály, jako jsou svátky, obřady, a životní milníky, které symbolizují průchod různými etapami života a posilují pouta mezi jednotlivci a jejich komunitami. Například rodinné cykly zahrnují opakování generací, kdy starší generace předávají své zkušenosti a hodnoty mladším, čímž se udržuje kontinuita a stabilita rodiny a společnosti jako celku.

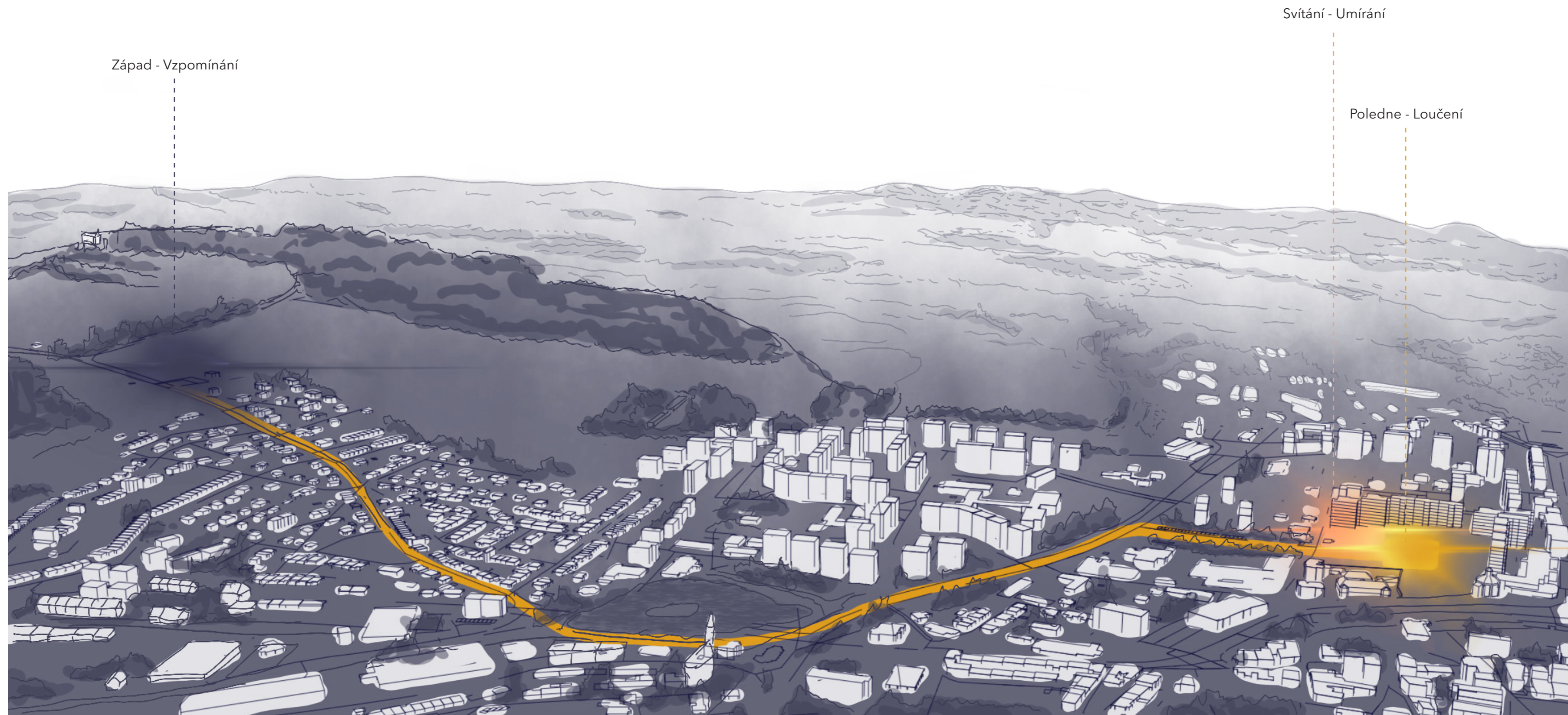
Svítání - Umírání

Poledne - Loučení

Západ - Vzpomínání

Západ - Vzpomínání

Svítání - Umírání

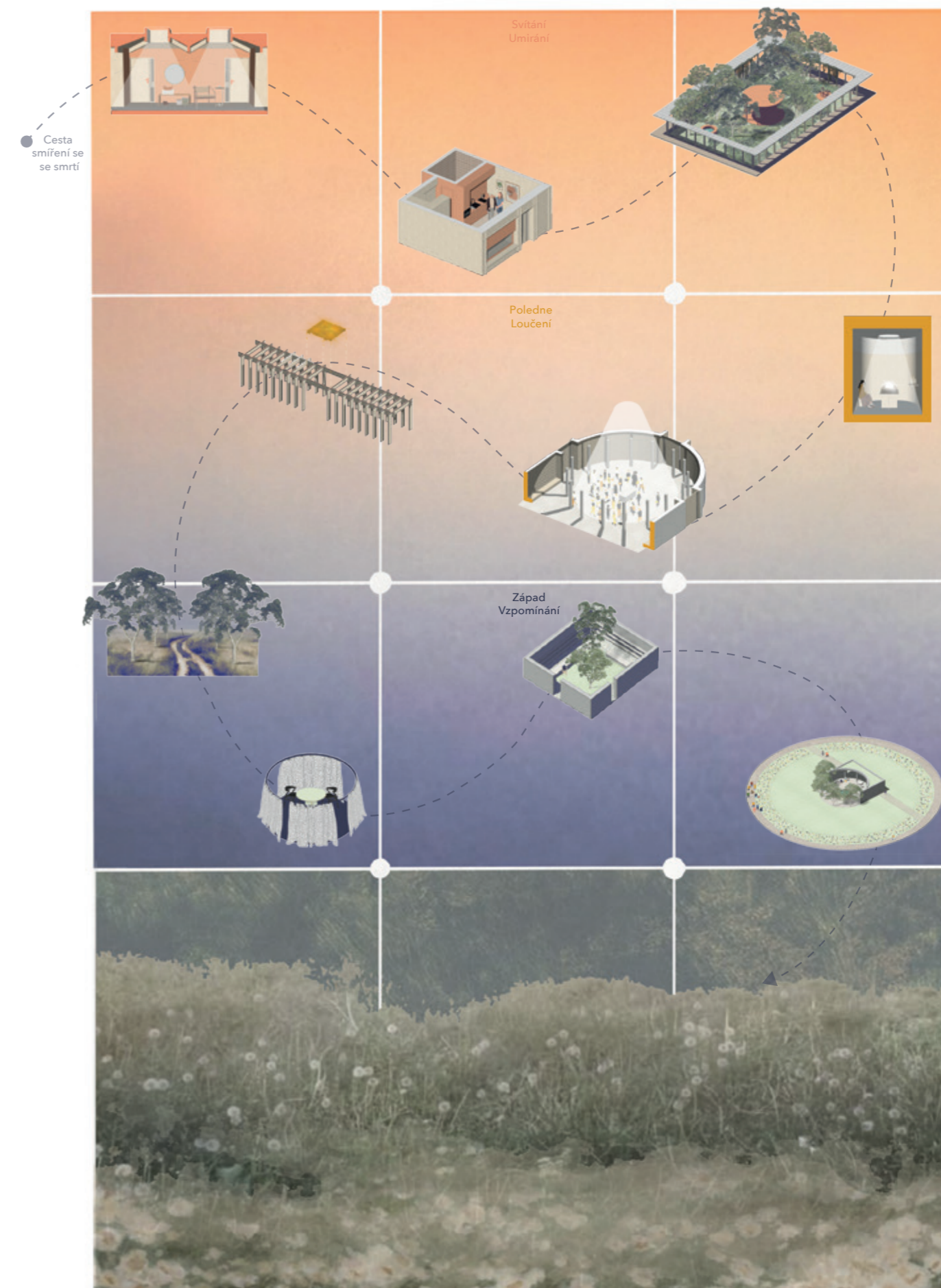
Poledne - Loučení

Rituální cesta za smířením

Rituální cesta, která pomáhá pozůstalým vyjádřit smutek a zpracovat ztrátu svého blízkého. Rituály, které vytváří strukturu a ceremoniální prostředí, které umožňuje pozůstalým získat vzájemnou emocionální podporu. To přispívá k procesu zpracování a uzavření. Zvyšuje to psychickou pohodu a duševní zdraví truchlících.

Rituály, které pomáhají hodnotně uctít památku zesnulého a pamatovat na jeho život.

Tradice a ceremonie poskytují společnosti společný rámec pro porozumění a zvládnutí smrti. Pomáhají udržovat soudržnost a spojení mezi jednotlivými členy společnosti a upevňují kulturní identitu.

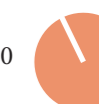
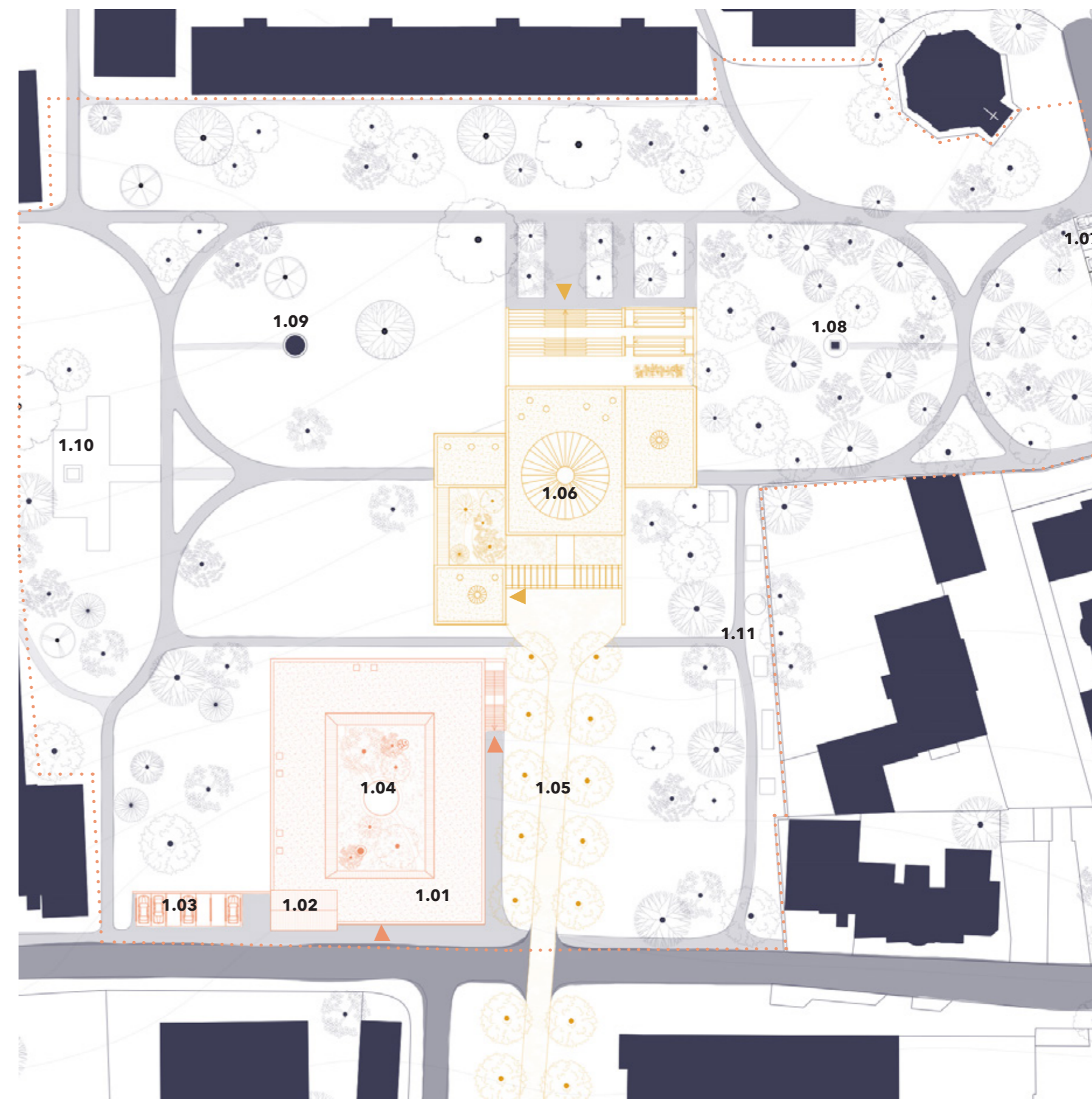
Svítání - Umírání

Začátek dne, slunce se noří nad obzor. Také pomyslný začátek cyklu přijetí smrti. Jak pro umírajícího, tak pro pozůstalé. Přijetí smrti je jedním z nejtěžších a nejhlubších procesů, kterými si člověk musí projít. Znamená nejen fyzické ukončení života, ale také změnu a konfrontaci se ztrátou. Je to přirozený cyklus života, který je nevyhnutelný. Svítáním začíná proces, který směřuje ke smrti a díky kterému se na ni připravujeme.

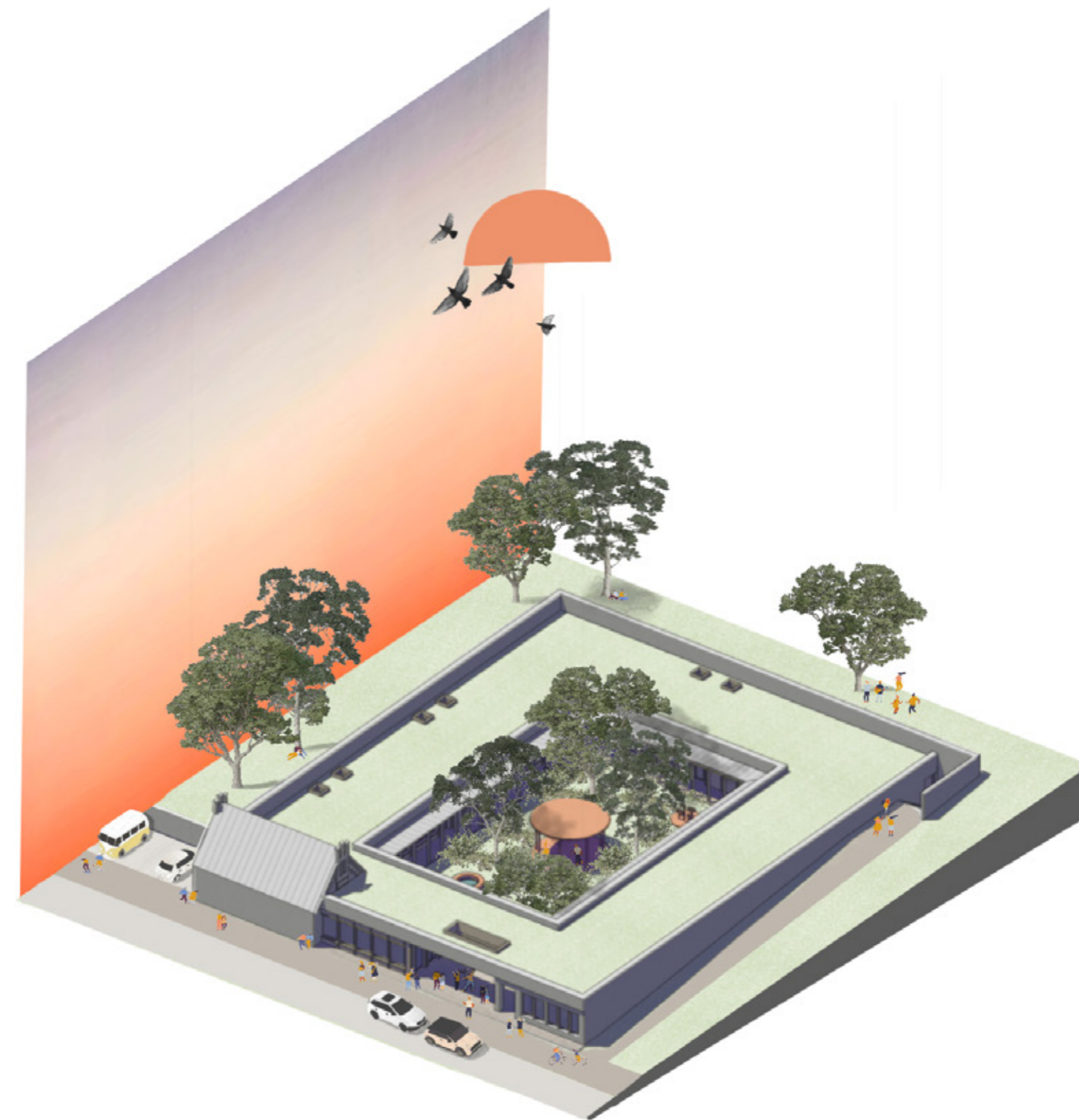
Starý hřbitov

- 1.01 Místo posledního dechu
- 1.02 Původní dům márnice
- 1.03 Parkovací stání k místu posledního dechu
- 1.04 Vnitřní dvůr
- 1.05 Alej
- 1.06 Místo loučení
- 1.07 Parkovací stání k místu loučení
- 1.08 Sousoší sbratření
- 1.09 Pítko
- 1.10 Pomník vojákům Rudé armády
- 1.11 Hrobky významných osobností města

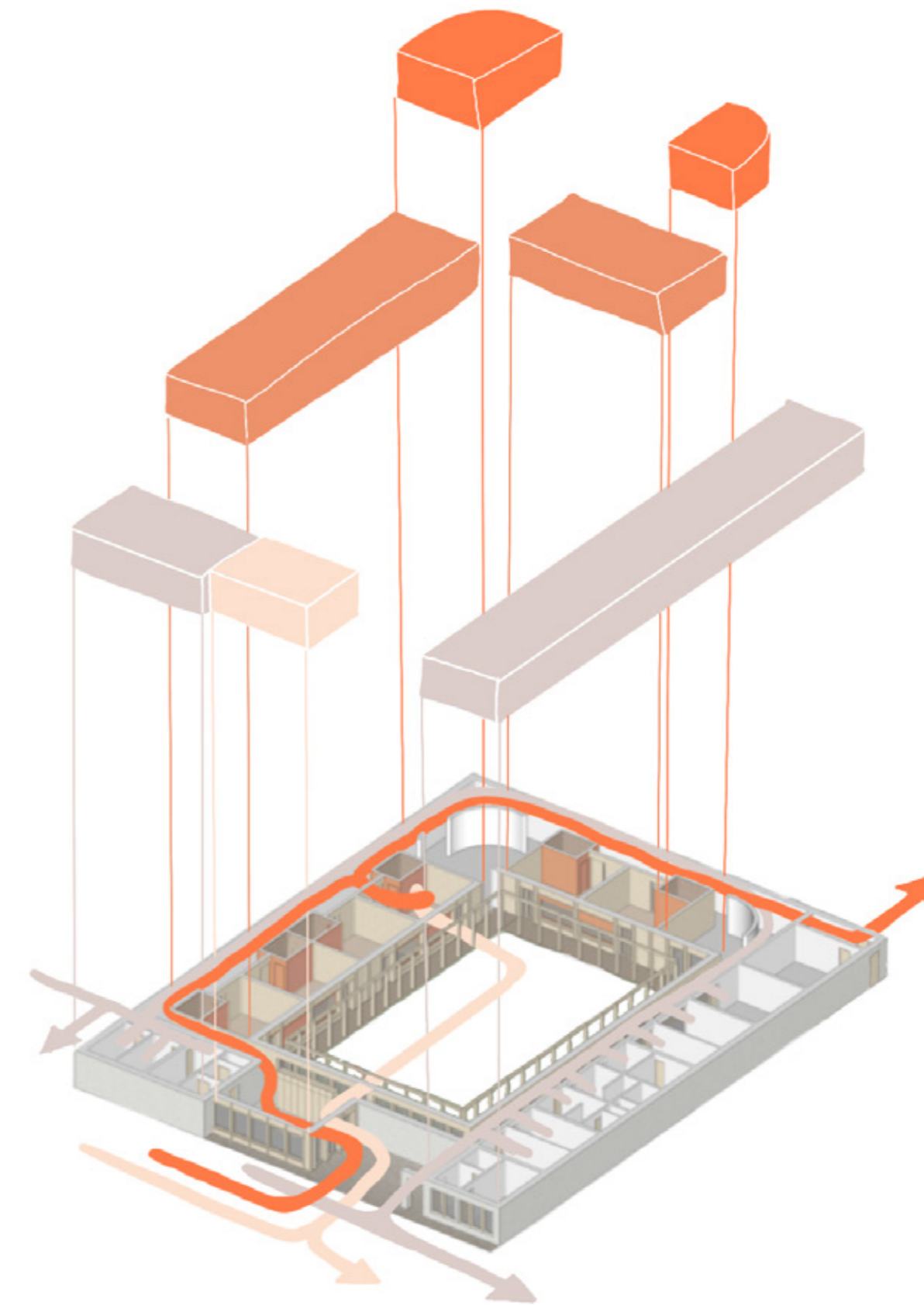

Místo posledního dechu

Dům, kde se koukáme smrti do očí, kde je tato hluboká emoce, která patří k lidství, prožita. Kde je smrt laskavá a člověk zde neumírá sám za bílou plentou, ale v obklopení svých blízkých nebo s dulou smrti. Kde i dny strávené na sklonku života mohou být hodnotné. Dům, který neposkytuje útočiště jen pro umírající, ale i pro pozůstalé a umožňuje jim co nejvíce času strávit spolu.

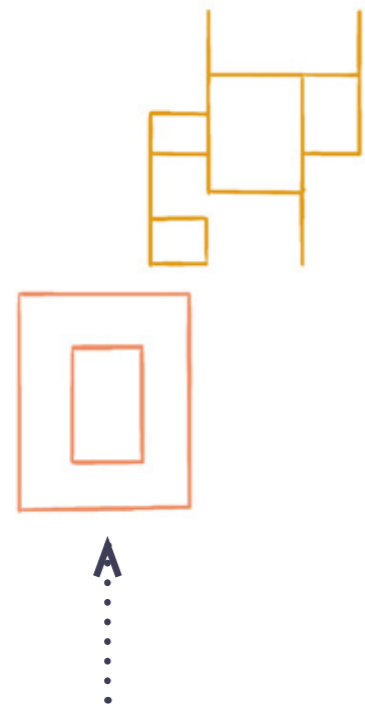
- Společná kuchyně s jídelnou a denní místnost
  - 6 pokojů s vlastní koupelnou a kuchyňkou
  - Vstupní foyer s recepcí a toaletami
  - Technické zázemí domu, zázemí pro zaměstnance, kanceláře, psycholog a zdravotní zázemí pro pacienty
-
- Cesta pacienta, příběh, který začíná hned při vstupu do budovy a končí dmrí a následným přesunem těla dopodzemní části další budovy
  - Cesta návštěvy, která může dojít za svým blízkým a strávit s poslední chvilky jeho života
  - Cesty zaměstnanců, kteří mají dva separační vstupy oddělené od hlavního vstupu do budovy

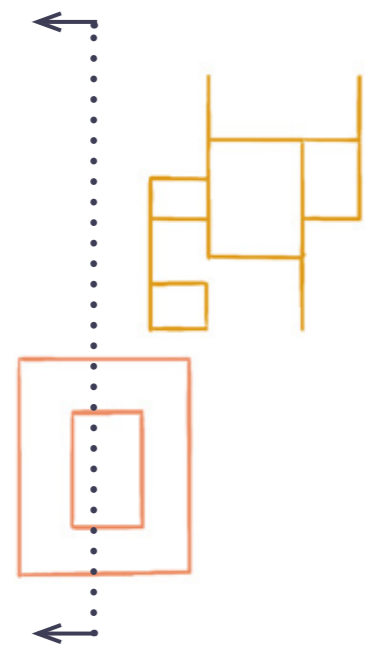

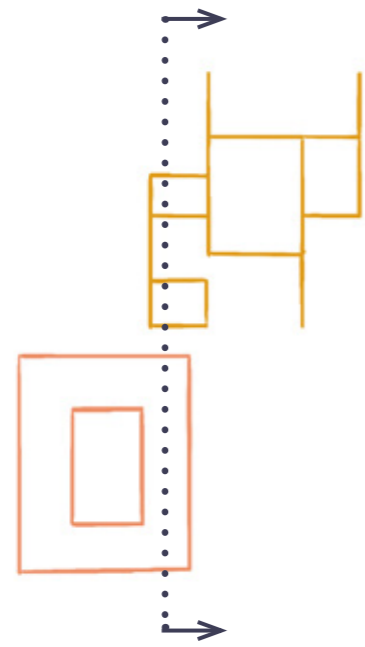
Místo posledního dechu

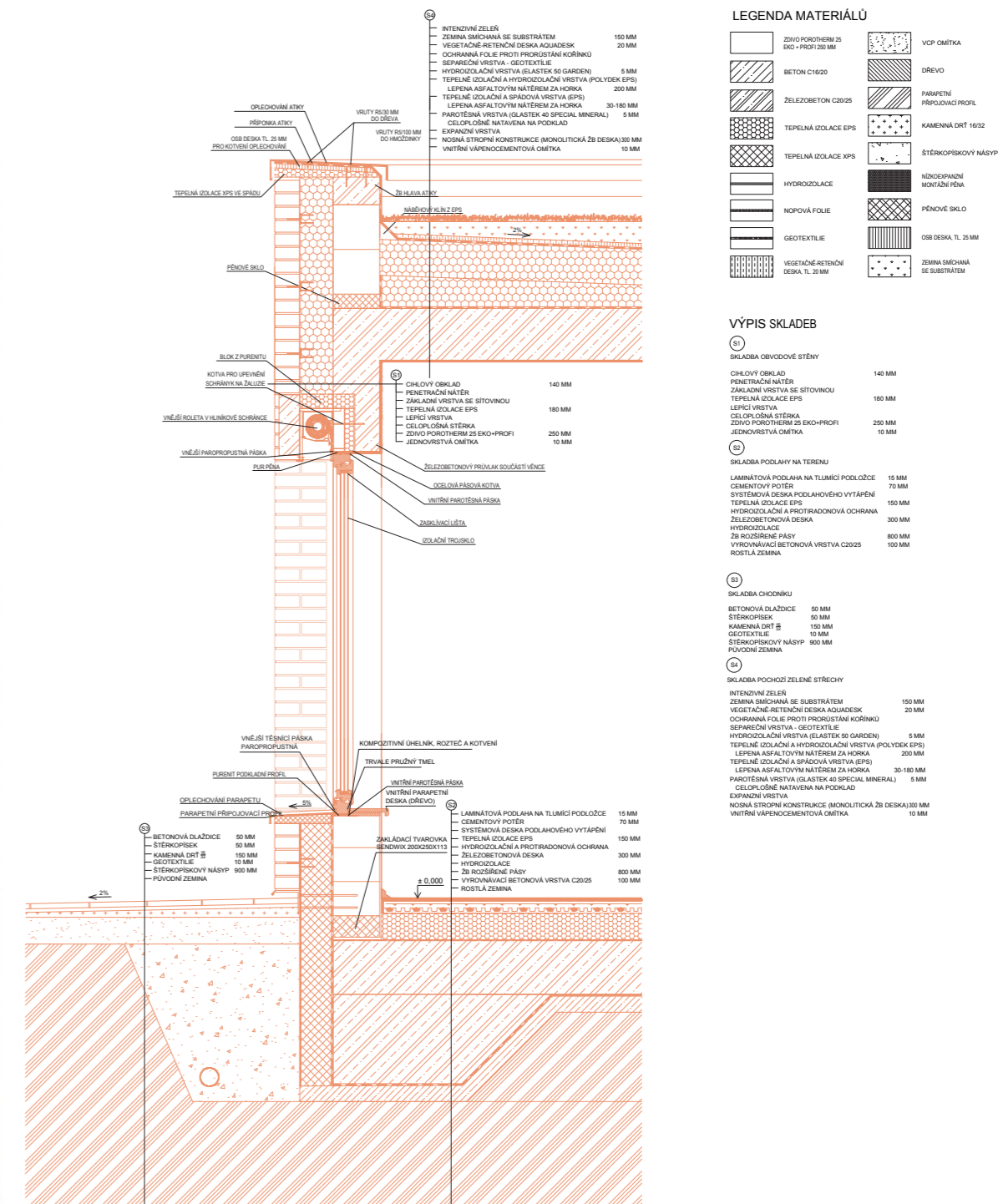
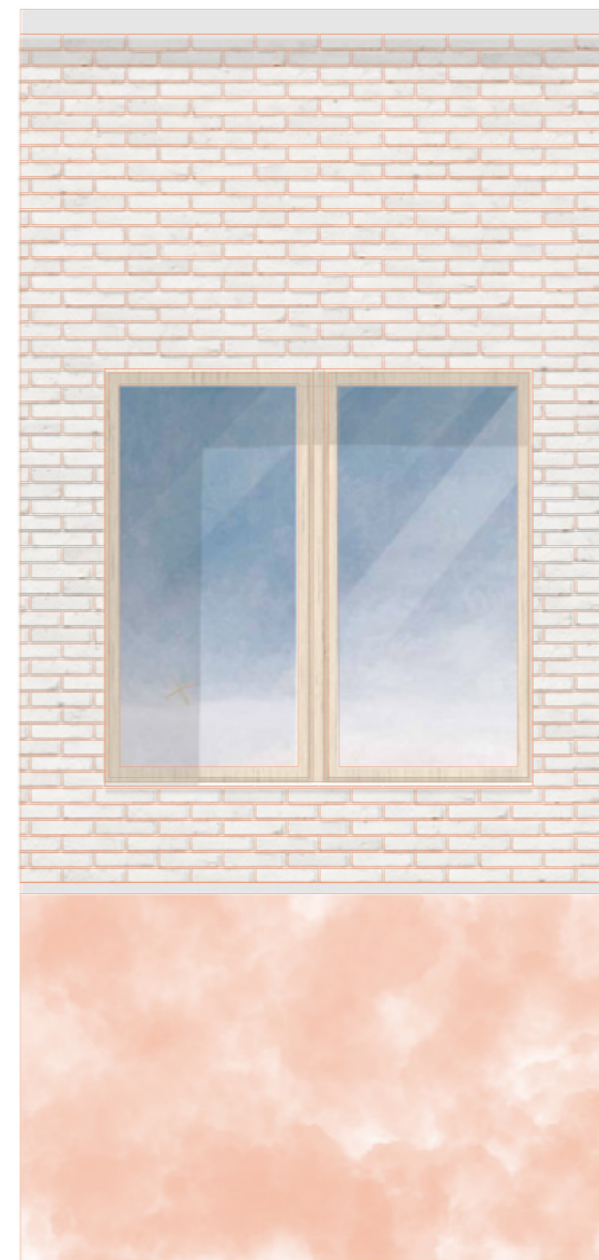
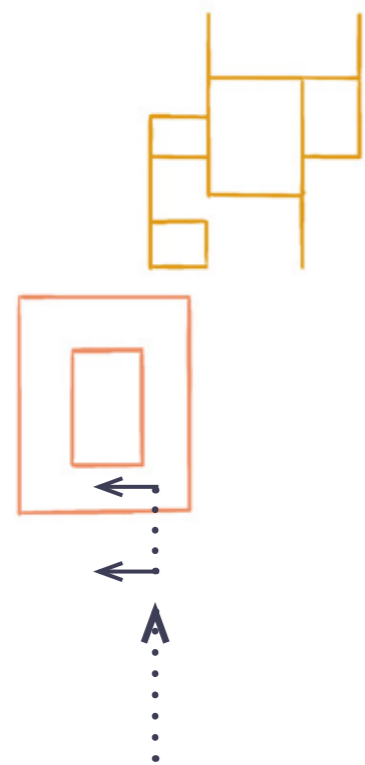
- 1.01 Zastřešený vstup
- 1.02 Recepce
- 1.03 Toalety pro návštěvy
- 1.04 Sklady
- 1.05 Přípravná jídl
- 1.06 Zásobování
- 1.07 Pokoje
- 1.08 Společná kuchyně
- 1.09 Společná chill zona
- 1.10 Chodba do podzemí druhé budovy
- 1.11 Nouzový východ/servisní vchod
- 1.12 Tech. místnost
- 1.13 Sesterna
- 1.14 Lékař
- 1.15 Fyzioterapeut
- 1.16 Masáže
- 1.17 Prádelna a uklid. místnost
- 1.18 Šatna zaměstnanci
- 1.19 Kanceláře
- 1.20 Psycholog
- 1.21 Altán
- 1.22 Krytý ochoz
- 1.23 Zvonkohra
- 1.24 Pítko

Střet s realitou

První setkání, vstup do místa posledního dechu. Pomyslný filtr mezi ulicí a oazou klidu uvnitř domu.

Setkávání

Chodba, místo, kde se můžeš potkat se svým blízkým, kde dochází i k nenuceným socializacím se sousedy z vedlejších pokojů. Možná uvidíš hrát jednu partii šachu tvoji babču se sestříčkou a nebo budeš jen sledovat dění kolem sebe.

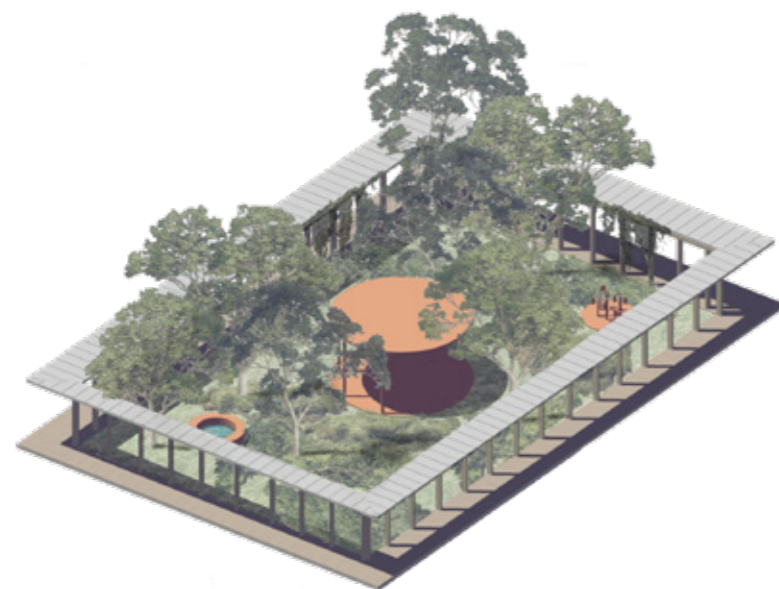
Pokoj

Bezpečí, pocit domova. Pokoj, který je jen pro tvého blízkého, kde může přespat návštěva, nebo s ním jen strávit den. Vlastní koupelna, kuchyňka i vstup na zahradu. Postel s výhledem do zahrady? Nebo raději klid a intimita? Prostor pokoje je variabilní a každý si ho může uzpůsobit sám pro sebe.

Okno do zahrady

Okno s výhledem do zahrady. Dá se sedět na parapetu uvnitř i venku. Dá se zatáhnout roletou. Okno jako symbol duše, kdy se otevře při okamžiku smrti a duše je volná. Zahrada jako oaza mezi paneláky. Klid a harmonie, zvuky šumění vody a cinkání zvonkohry. Zastřešená kolonáda, která je přístupná ze všech pokojů i společných prostor a kde se můžou slunit všichni spolu.

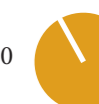
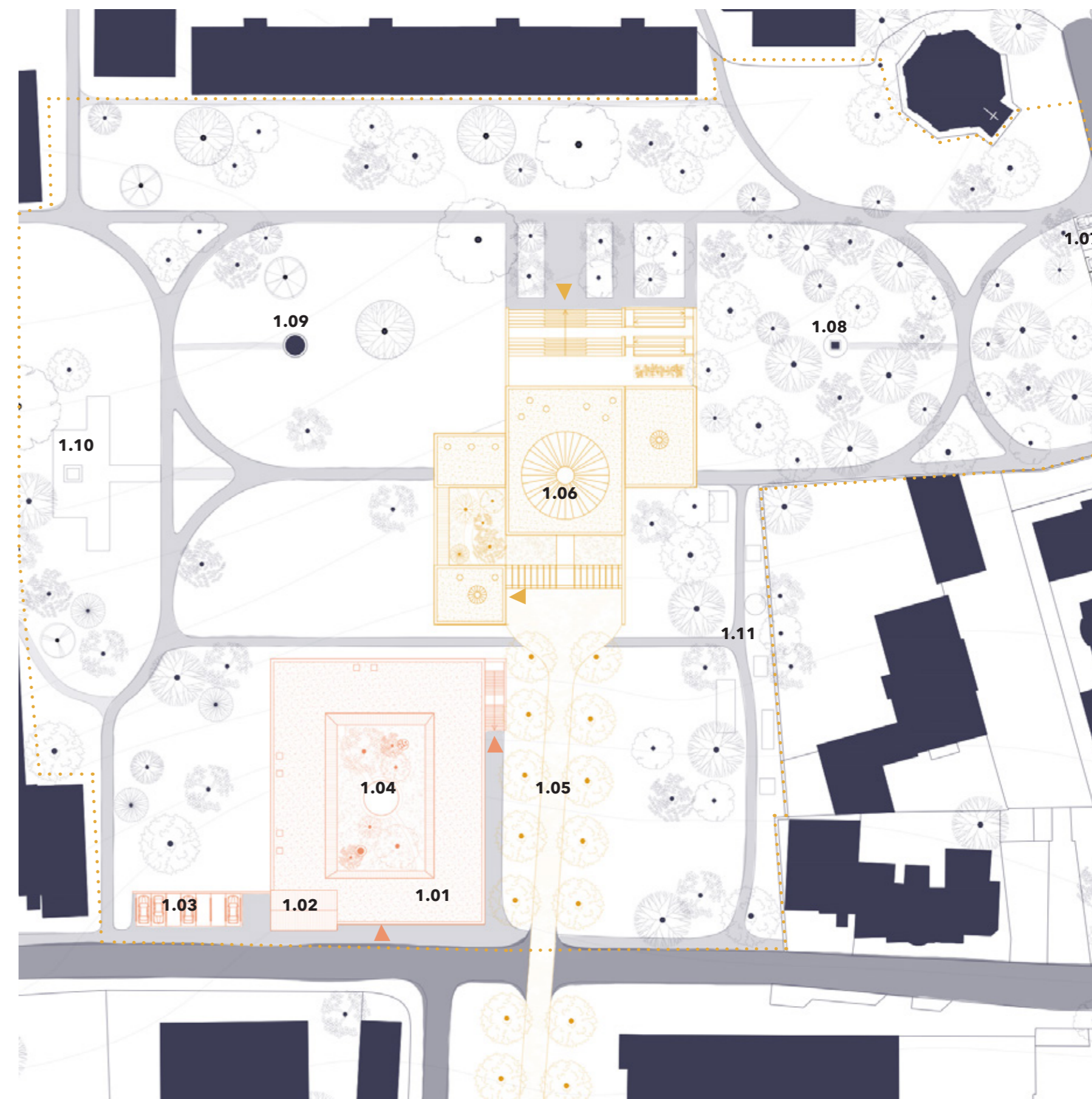
Poledne - Loučení

Část dne, kdy je světlo nejostřejší, kdy máme stín nejbližší našemu tělu a kdy slunce svítí i do koutů, které jsou běžně ukryty v temnotě. Obřad rozloučení je proces, který nám pomyslně svítí do těchto temných koutů. Je to bolest a smíření, kterým si musíme projít, abychom se mohli posunout dál. Abychom si uvědomili skutečnost smrti a její přirozenost. Tímto okamžikem začíná přeměna truchlení a bolesti na vzpomínky a vděčnost za čas strávený s tím, koho jsme ztratili.

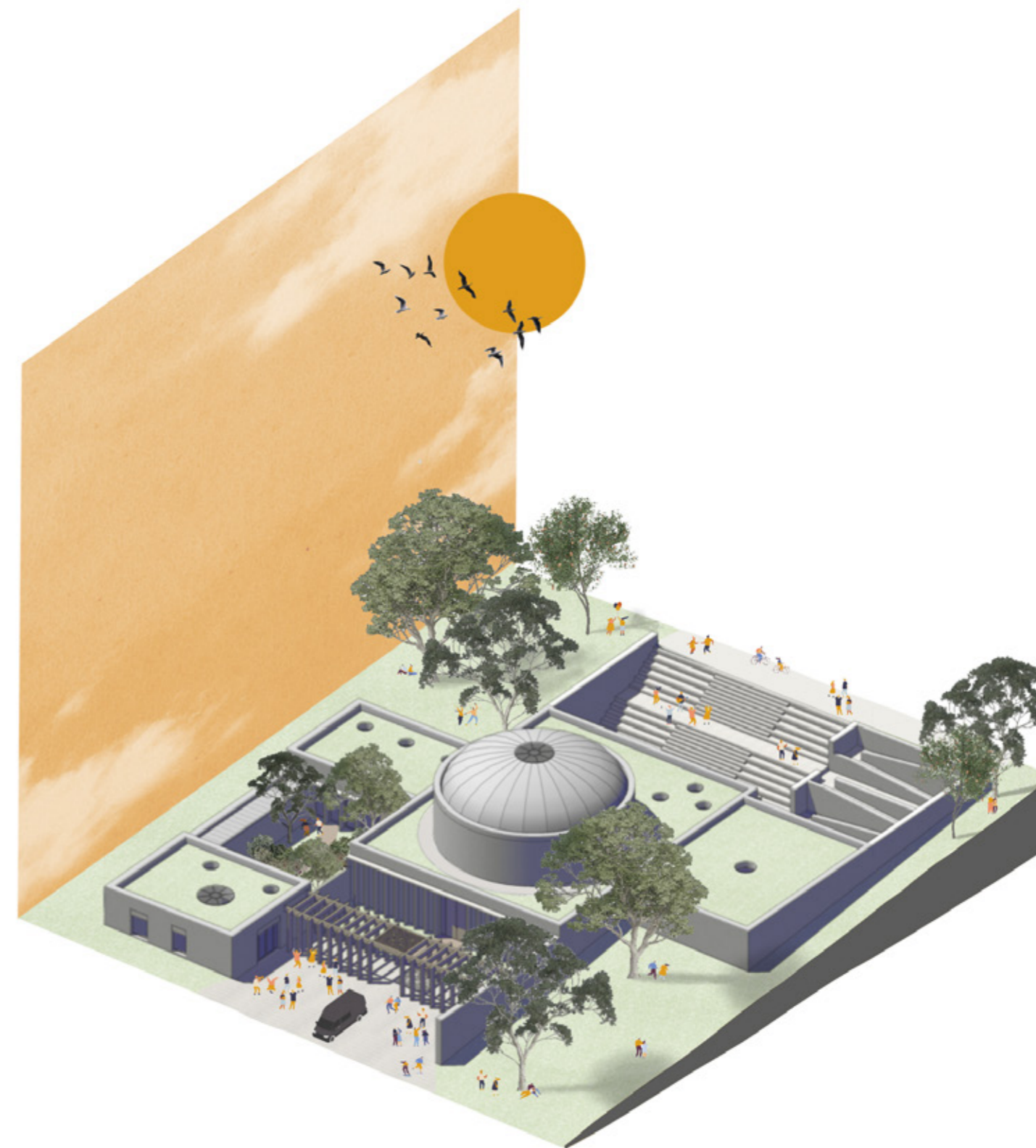
Starý hřbitov

- 1.01 Místo posledního dechu
- 1.02 Původní dům márnice
- 1.03 Parkovacích stání k místu posledního dechu
- 1.04 Vnitřní dvůr
- 1.05 Alej
- 1.06 Místo loučení
- 1.07 Parkovací stání k místu loučení
- 1.08 Sousoší sbratření
- 1.09 Pítko
- 1.10 Pomník vojákům Rudé armády
- 1.11 Hrobky významných osobností města

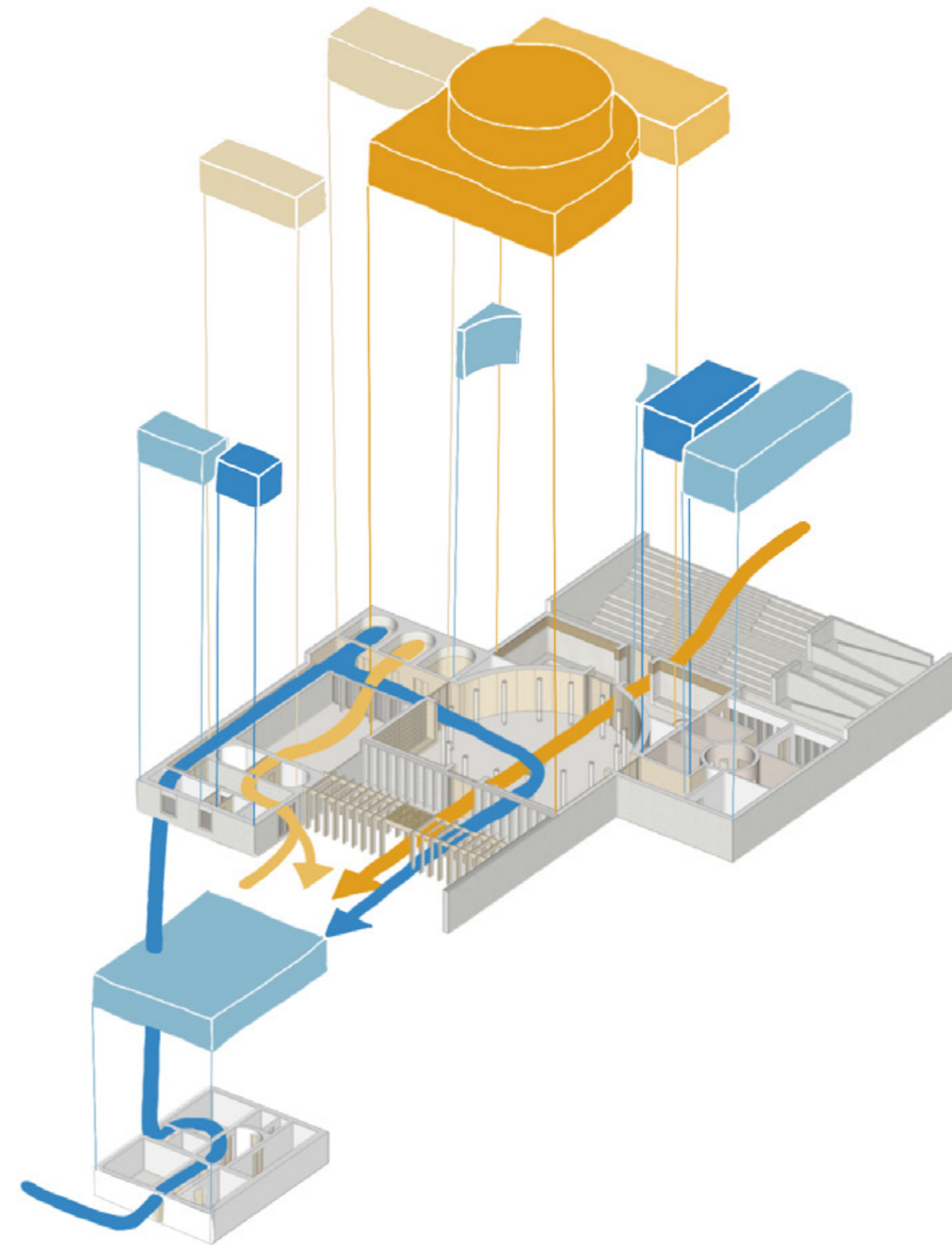

Místo loučení

Klidné duchovní místo plné vzpomínek, kde může rodina i blízcí uctít památku zesnulého a nalézt sílu a podporu ve sdílení svých emocí s ostatními. Prostor pro truchlící, kde mají možnost být se zesnulým i sami a rozloučit se s ním v intimitě. Prostor, kde obřad rozloučení mění truchlení a bolesti na vzpomínky a vděčnost za čas strávený s tím, koho jsme ztratili.

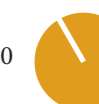
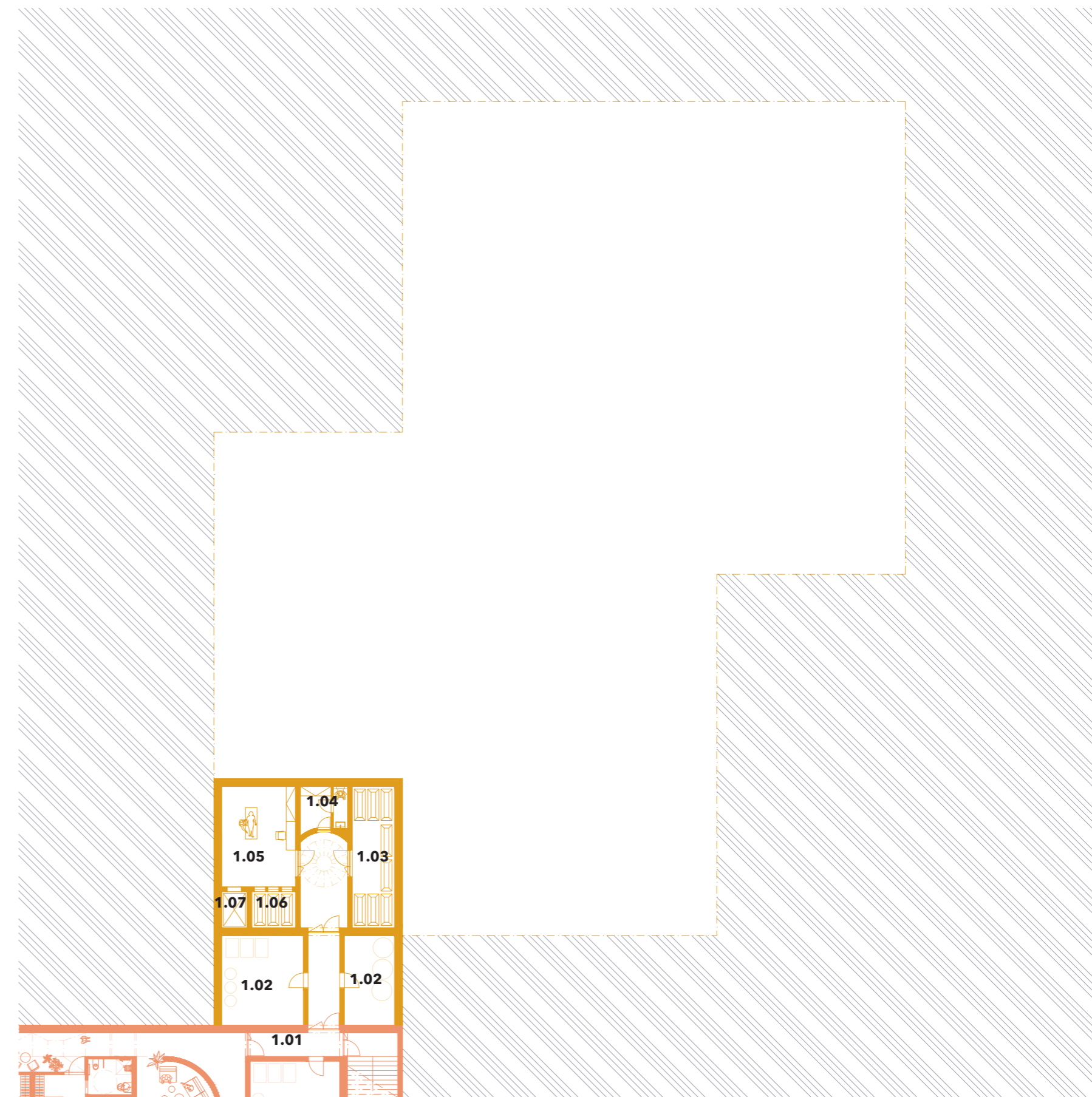

- Hlavní prostor pro loučení, síň s kapacitou 50 míst
  - Vstupní foyer
  - Tiché duchovní prostory pro setkání se zesnulým i pro samotu
  - Toalety
  - Zázemí pro zaměstnance, tech. zázemí domu, sklady, chladící boxy a balzamovací místnost
-
- Cesta těla zesnulého
  - Cesta účastníků obřadu
  - Cesta pozůstalého, který se chce rozloučit sám

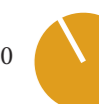
Místo loučení 1NP

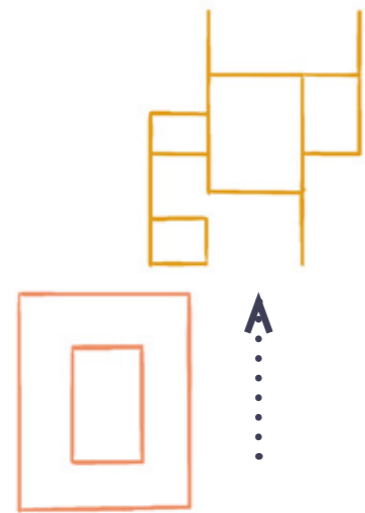
- 1.01 Napojení na místo posledního dechu
- 1.02 Tech. místnost
- 1.03 Chladicí místnost
- 1.04 Zázemí balzamovaře
- 1.05 Balzamovací místnost
- 1.06 Chladicí boxy
- 1.07 Výtah

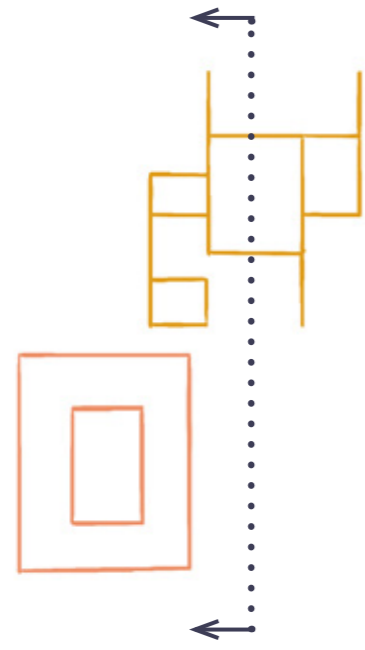

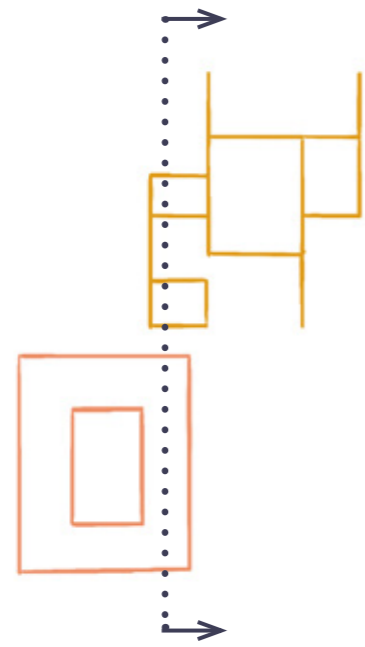
Místo loučení 2NP

- 2.01 Schodiště
- 2.02 Rampa
- 2.03 Vstupní foyer
- 2.04 Zázemí pro ozvučení sálu
- 2.05 Sál
- 2.06 Zázemí pro řečníka
- 2.07 Toalety
- 2.08 Toalety pro invalidy
- 2.09 Uklid. místnost
- 2.10 Sklad
- 2.11 Prostor pro vystavení těla
- 2.12 Rajská zahrada
- 2.13 Tichý duchovní prostor
- 2.14 Recepce
- 2.15 Toaleta
- 2.16 Zázemí rpo zaměstnanech
- 2.17 Výtah
- 2.18 Altán se „zvony“
- 2.19 Alej

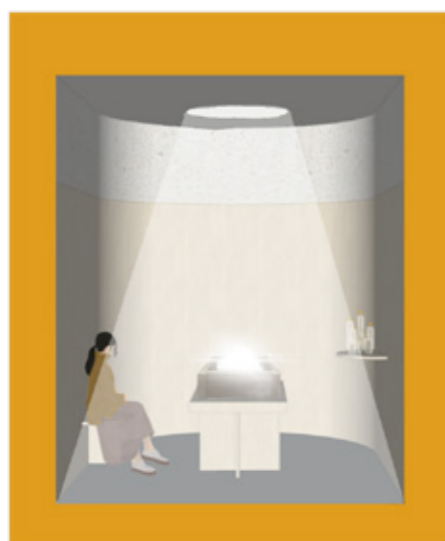

Já a Ty

Intimní duchovní prostor, kde jsi jen ty a zesnulý, kde se můžeš jít rozloučit sám. Doříct, co jsi nestihl říct během jeho života, omluvit se, za co ses nestihl omluvit. Odpustit.

Tři chlazené místnosti, ve kterých je nabalzované tělo vystaveno po dobu tří dnů až do samotného obřadu. Prostor, kam za ním můžeš kdykoliv přijít. Kde není sklo ani žádné bariéry mezi tebou a tvým blízkým.

Pouze oltář s tělem osvětlen světélkem, lavice na sezení a police se zapálenou svíci, která symbolizuje duši zesnulého.

Přes tmu ke světlu

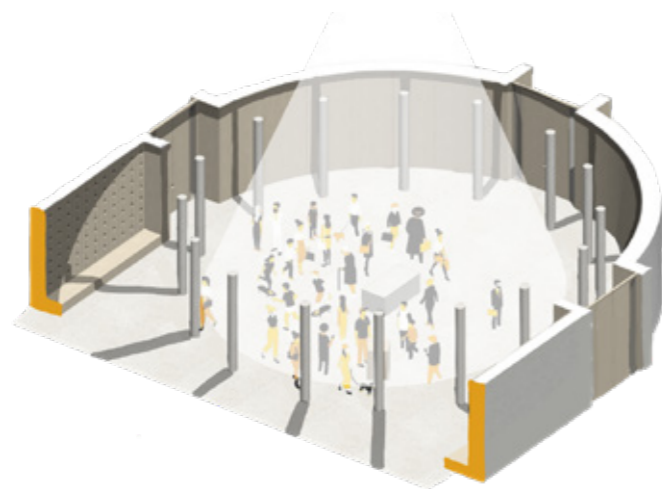
Foyer obřadní síně, odlišný vstup a výstup z budovy, aby se účastníci odlišných obřadů nikdy nepotkali.

Prostor, který patří k procesu loučení. Sestoupaní schodištěm pod úroveň terénu, vstoupení do temného prostoru vstupu, který je osvětlen pouze světlíky. Tíha zármutku, která na nás byla vržena a kterou pouštíme při vchodu do obřadní místnosti.

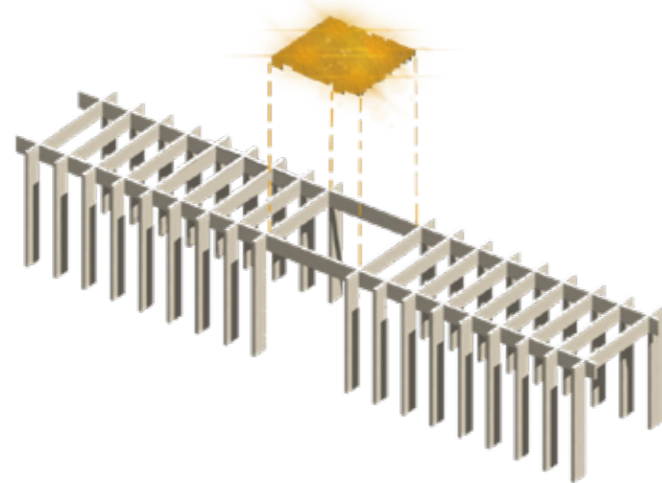
Poslední shledání

Prostor pro obřad posledního rozloučení. Prostor vyrovnání se se smrtí a uzavření. Tělo zesnulého v těžišti místnosti osvětleno stropním světlíkem a všichni jeho blízcí ho obklopují, všichni mají stejně hodnotné místo. Čas nehraje roli. Tělo nikam nezajíždí ani neodjíždí. Je vyneseno společně s pozůstalými při ukončení obřadu.

Dveře a zvon

Po obřadu pozůstalí vychází z budovy s tělem zesnulého a prochází skrze altán, který symbolizuje průchod přes pomyslné dveře. Aby byla duše zesnulého volná. Ve střeše altánu jsou umístěny plechové pláty, kterých zvuk ve větru doprovází tento akt průchodu a symbolizuje pomyslné zvonící zvony při konci obřadu.

Alej

Tělo se nakládá do auta a obřad loučení končí.
Auto odjíždí alejí a ztrácí se v dáli.

Nový hřbitov

Tělo jede rovnou na nový hřbitov a pozůstali ho následují.

Krematorium

Tělo jede do nedalekého krematoria, kde je zpopelněno a popel následně převezen na nový hřbitov.

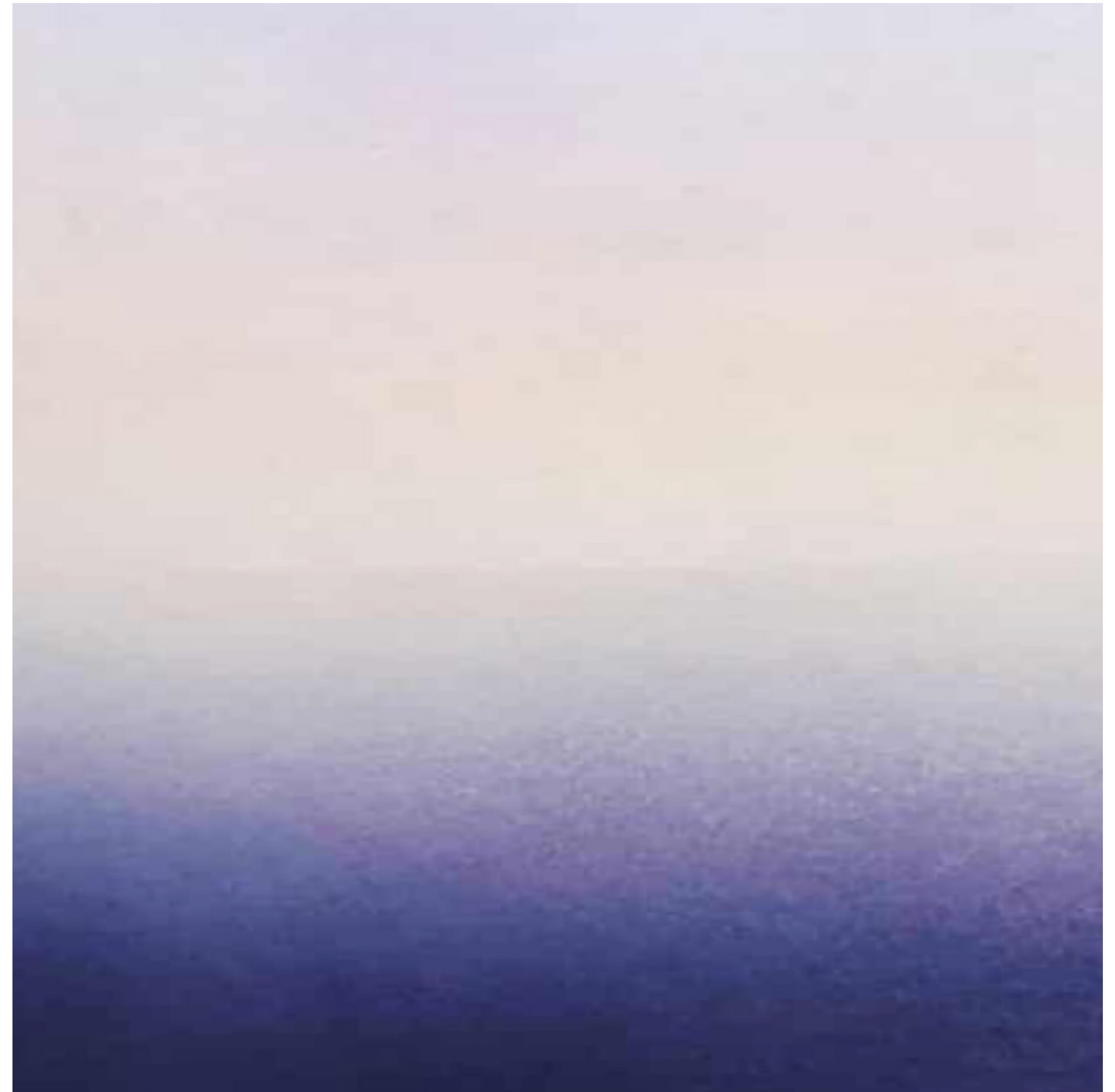
Kompostárna

Tělo jede do kompostárny, která se nachází na novém hřbitově. Pozůstali ho mohou následovat a být součástí uložení těla do kompostovací nádoby.

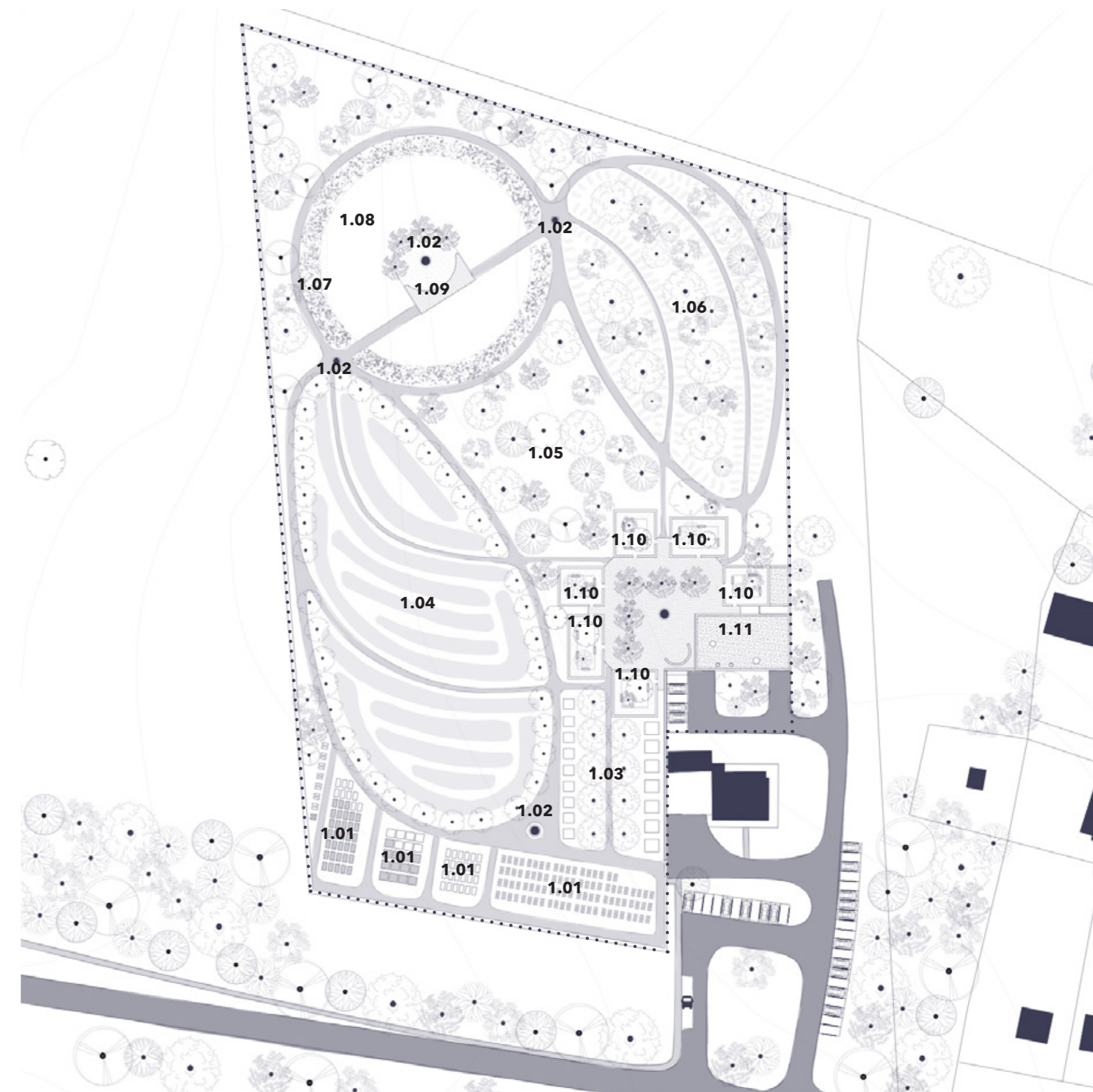
Západ - Vzpomínání

Slunce padá za obzor, vše kolem utichá, den se končí. Končí se i rituál smrti. Je jedno, jestli je to celé tělo pod zemí v rakvi, urna s popelem a nebo nádoba s kompostem. Všechno si je rovno na jednom místě, na místě, kde můžeš kdykoliv přijít a vzpomínat, kde se čas zastaví. Kde můžeš oslavovat život i smrt. Na místě, kde se všichni potkají. Kde jsou uchovány vzpomínky na zesnulé a kde můžeme uctívat jejich památku.

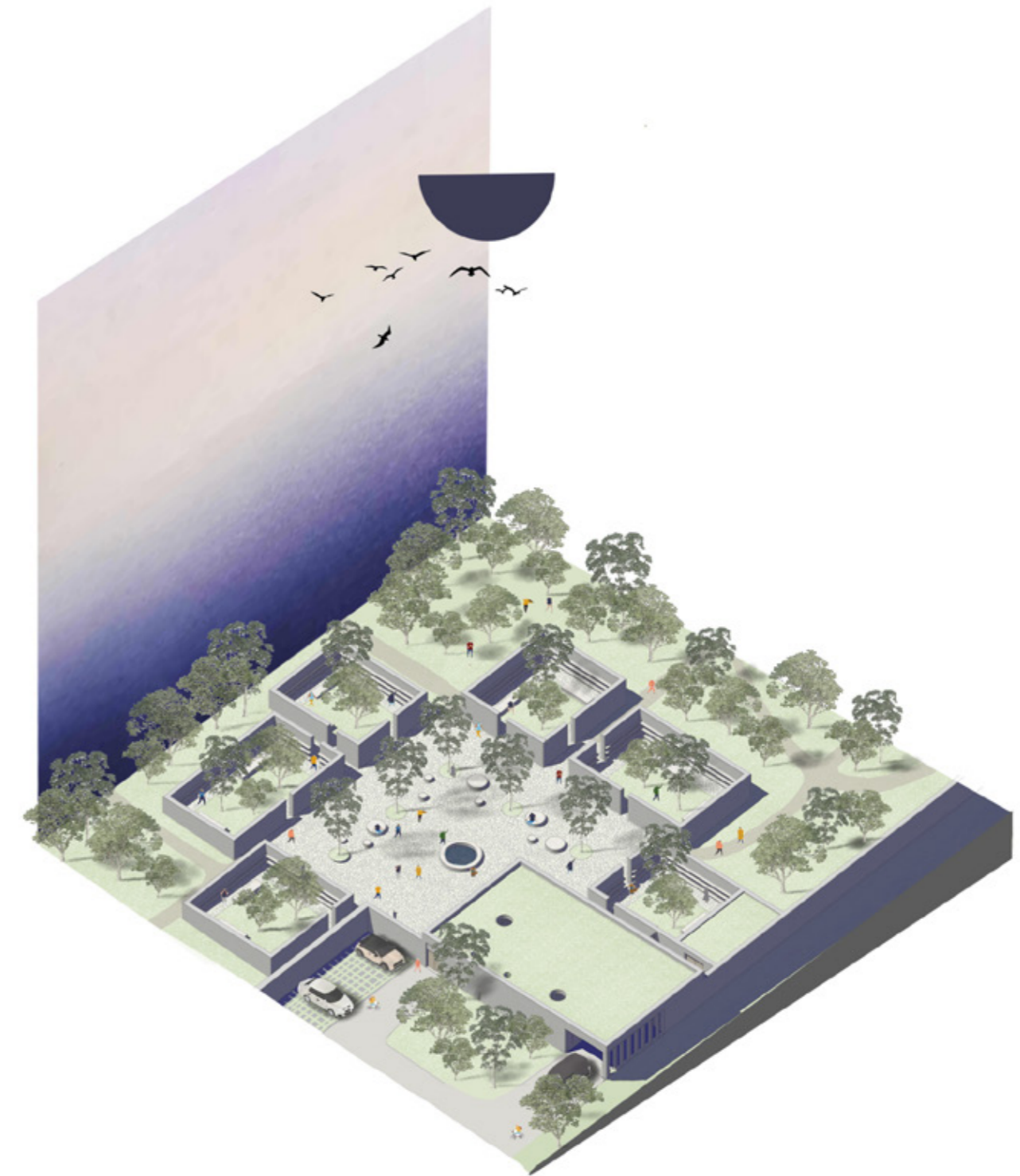
Nový hřbitov

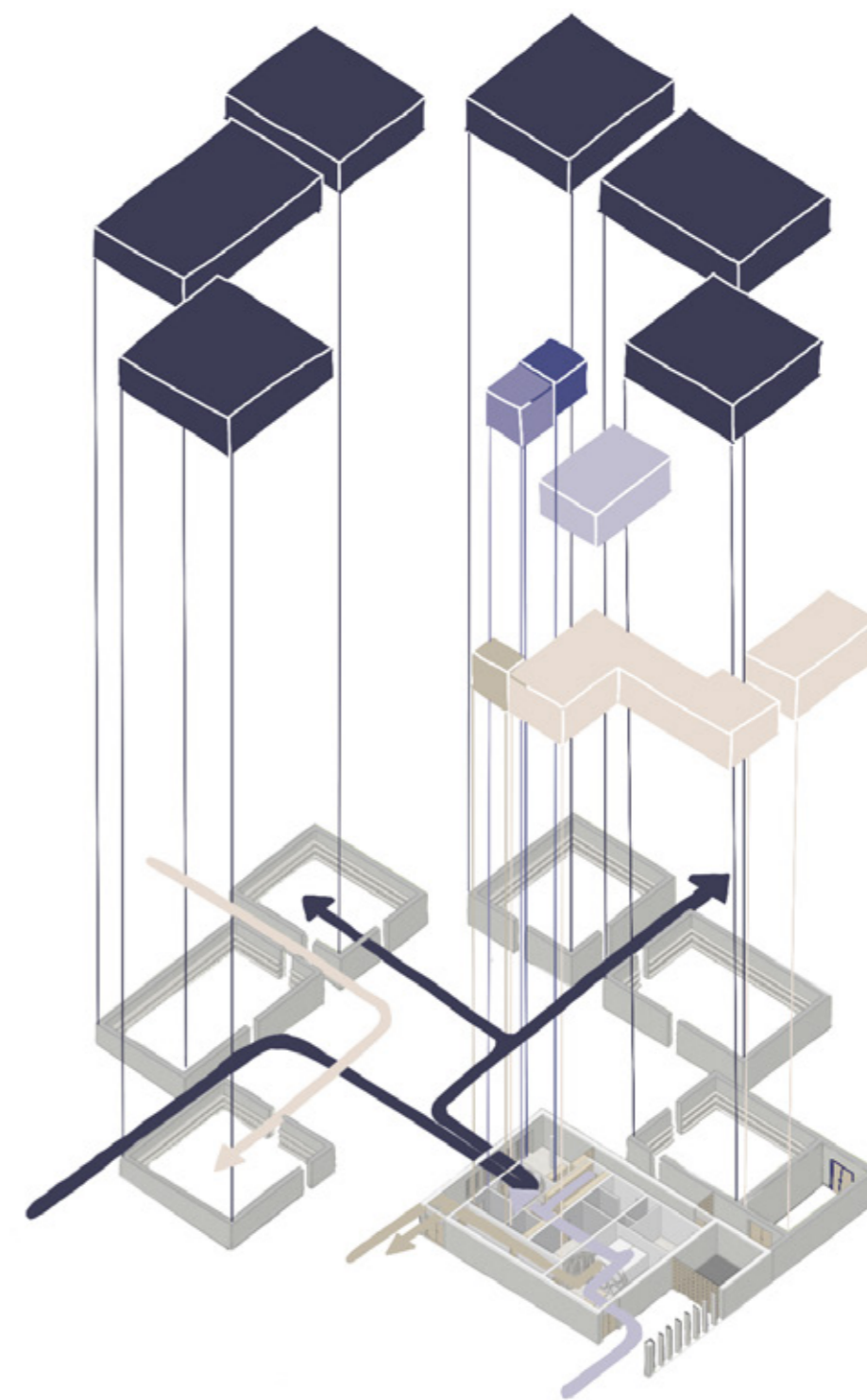
- 1.01 Původní hroby
- 1.02 Pítko
- 1.03 Alej
- 1.04 Prostor pro pohřbívání do země. Namíchané různé druhy hrobů u sebe.
- 1.05 Park pro rozprašování a vsypování popele
- 1.06 Prostor pro ukládání kompostu
- 1.07 Vsylová loučka
- 1.08 Rozptylová loučka
- 1.09 Altán
- 1.10 Kolumbaria
- 1.11 Kompostárna

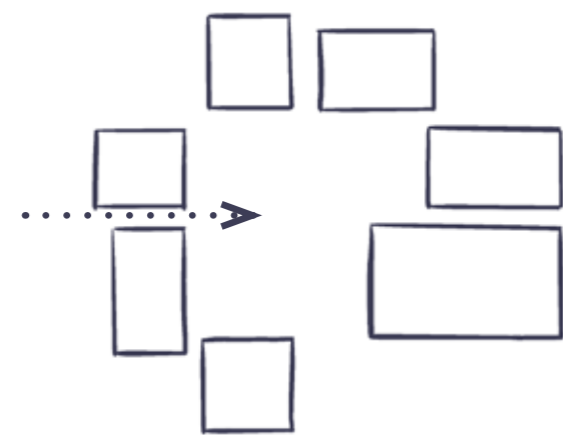

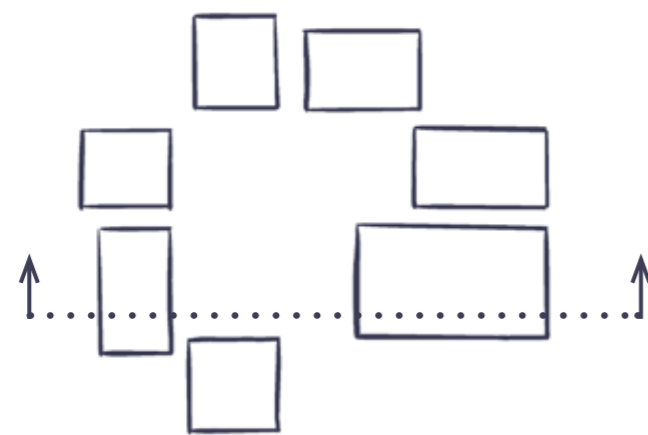
Místo vzpomínání

Místo, kde můžeme chodit vzpomínat a uctívat památku zesnulých. Kde se stýká minulost s přítomností a kde se otevírá prostor pro setkání se ztrátou a smutkem. Také místo, kde můžeme najít klid, soukromí pro své myšlenky a emoce. Nalézt smíření. Spojit se s těmi, kteří jsou již pryč, ale i s těmi, kteří jsou tu s námi stále.

Místo vzpomínání

- 1.01 Recepce
- 1.02 Prostor pro předání uren a kompostu
- 1.03 Toaleta
- 1.04 Sklad uren a kompostu
- 1.05 Uklid. místnost
- 1.06 Zázemí pro zaměstnance
- 1.07 Prostor pro úpravu kompostu
- 1.08 Tech. místnost
- 1.09 Kompostovací nádoby
- 1.10 Prostor ukládání těla do kompostovací nádoby
- 1.11 Prostor pro příjezd těla
- 1.12 Sklad rašeliny a pilin
- 1.13 Parkovací stání
- 1.14 Sklad zahradního náčiní
- 1.15 Kolumbaria
- 1.16 Prostor setkání s pítkem

Uložení

Pokud se tvůj blízký rozhodl, že chce, aby bylo jeho tělo po smrti zkompostováno, můžeš být u toho a rituálně ho uložit do kompostovací nádoby. Tělo se uloží na bavlněnou podložku a zasype pilinami, slámou a květinami. Po tomto rituálu je tělo vzduchotěsně uzavřeno do kompostovací nádoby. V ní bude procházet procesem dekompozice okolo 30ti dnů. Během procesu se tělo mění na molekulární urovni. Veškeré patogeny se neutralizují. Po dokončení tohoto procesu se vyjme okolo 800 litru kompostu, který se dál zpracuje a poté putuje pozůstalým. Ti se mohou rozhodnout, jestli s ním vyživí hřbitov a nebo si ho uloží na místo, které si zvolí sami.

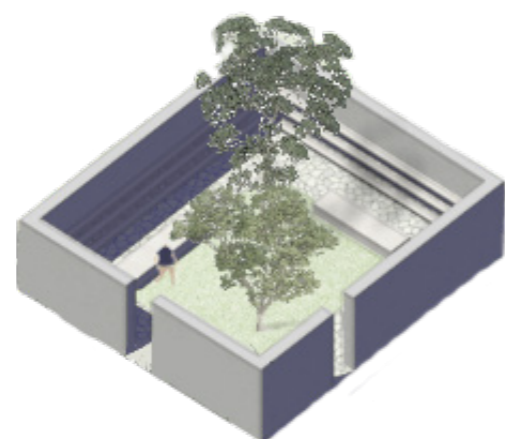
Předání

Místo, kde si vyzvedneš ostatky svého blízkého. V tichu a soukromí. Okamžik, který patří k procesu vyrovnávání se se smrtí blízkého a který by neměl být opomíjen. Prostor, kde jsi jen ty a on, kde máte chvíli pro sebe. Kde na tebe nikdo netlačí a nemusíš spěchat.

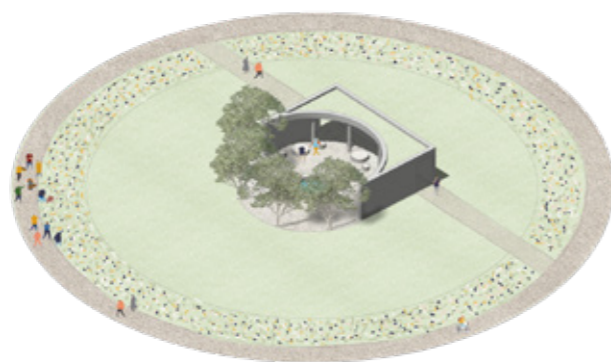
4 stěny

Kolumbaria, která nejsou exponovaná, kde cítíš soukromí a intimitu. Kde se můžeš „zavřít“ se svým blízkým a vzpomínat.

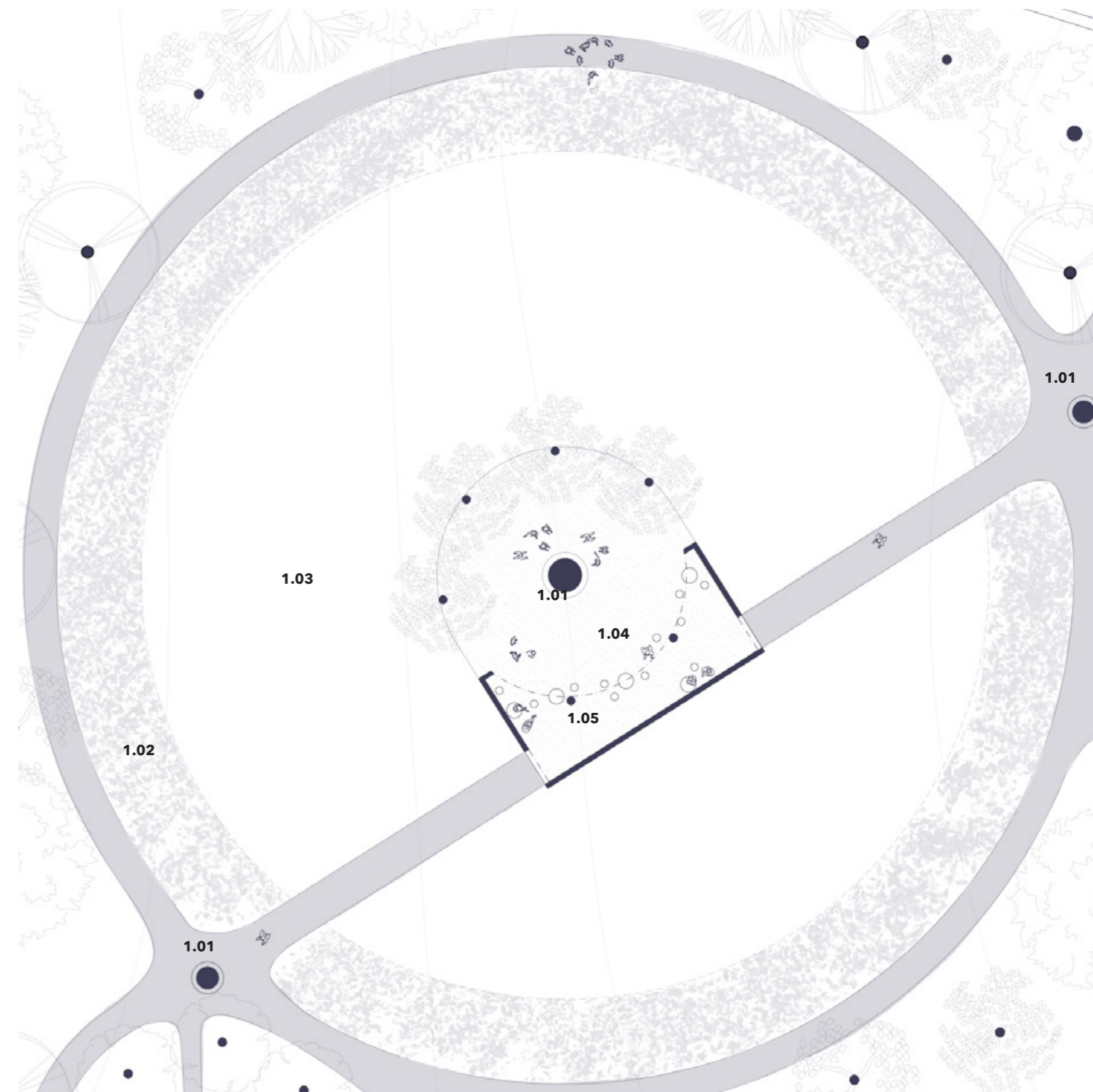
Louka vzpomínek

V nejzápadnější části hřbitova, kde končí den i končí rituální cesta. Kde se cesty všech setkají. Místo pro venkovní obřady ukládání ostatků. Uprostřed altán s pitkem, okolo rozprašovací loučka a na ni navázaná vsypová.

Louka vzpomínek

- 1.01 Pítko
- 1.02 Vsypová loučka
- 1.03 Rozptylová loučka
- 1.04 Prostor pro obřady
- 1.05 Prostor altánu

Závěr

Smrt je v současnosti považována za něco vzdáleného a nepřítomného, což výrazně kontrastuje s tradicemi a rituály minulých generací. Snažíme se vytěsnit smrt z povědomí dnešního člověka a potlačit tak její přítomnost v našich životech. Minimalizací smutečních obřadů, skrýváním zármutku a snahou o potlačení přirozených reakcí na ztrátu. To vše může být spojeno s nátlakem, jaký na nás vyvíjí společnost. Nátlakem vyhnout se projevům zranitelnosti. To, jak společnost přistupuje ke smrti a truchlení, ovlivňuje nejen ty, kteří se loučí se svými blízkými, ale i celou strukturu společnosti. Smrt je vnímána jako něco, co neexistuje. Osamělost nepocítují pouze ti, kteří přicházejí o život, ale i ti, kteří truchlí a své projevy zármutku před ostatními skrývají, protože žal je považován za určitou formu slabosti. To by mělo být jinak. Nikdo by neměl být sám, ani při umírání, a ani při procesu truchlení a vyrovnávání se se zármutem.

Toto téma považuji za velice osobní a myslím si, že tomu odpovídá i způsob, jakým jsem k této práci přistupovala. Šlo mi především o to otevřít toto téma a také to, kam by rozloučení se zesnulými v budoucnu mohlo směřovat. Tato práce mě velice obohatila hned v mnoha rovinách a doufám, že se tomuto tématu budu moci více věnovat i v budoucnu. Díky této práci jsem otevřela mnoho zajímavých a důležitých konverzací se svými blízkými a sama se utvrdila v tom, jak bych já chtěla odejít z toho světa.

„A jak by jsi chtěla ty, aby se s tebou rozloučili tvoji blízcí?“

„Přesně takto.“

Použitá literatura

ASSMANN, Jan. Smrt jako fenomén kulturní teorie. Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-514-3.

ARIÈS, Philippe. Dějiny smrti. Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3251-9.

DAVIES, Douglas James. Stručné dějiny smrti. Volvox Globator, 2007. ISBN 80-7207-628-4.

DAZAI, Osamu. Člověk ve stínu. Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0544-5.

DIGIULIO, Robert a Rachel KRANZOVÁ. O smrti. Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN nevedeno.

DINZELBACHER, Peter. Poslední věci člověka: Nebe, peklo, očistec ve středověku. Vyšehrad, 2004. ISBN 80-7021-693-X.

ELIAS, Norbert. O osamělosti umírajících v našich dnech. Nakladatelství Franze Kafky, 1998. ISBN 80-85844-39-7.

h
HAŠKOVCOVÁ, Helena. Thanatologie. Nauka o umírání a smrti. Praha: Galén, 2007. ISBN 978-80-7262-471-3.

HAVELKA, Ondřej. Pohřeb a pohřbívání jako akt milosrdenství v kontextu dějin s ohledem na rodinnou tradici. Praha, 2015

JAKOBY, Bernard. Tajemství umírání. Dialog, 2005. ISBN 80-86761-42-8.

KOTRLÝ, Tomáš. Pohřebnictví. Právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků. Linde právnícké a ekonom. nak., 2013. ISBN 978-80-86131-95-5.

KUBÍČKOVÁ, Naděžda. Zármutek a pomoc pozůstalým. ISV. endy, 2001. ISBN 80-85866-82-X.

KÜBLER-ROSS, Elisabeth. O smrti a umírání: co by se lidé měli naučit od umírajících. Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0911-9.

KÜBLER-ROSS, Elisabeth. Otázky a odpovědi o smrti a umírání. Arica, 1994. ISBN 80-85878-12-7.

KÜBLER-ROSS, Elisabeth. Přežit svou smrt. Dialog, 2013. ISBN 978-80-7424-058-4.

LANDSBERG, Paul L., Zkušenost smrti. Praha: Vyšehrad, 1990. ISBN 978-80-7429-432-7.

OTTL, K. (2013). Pohřební rituál v kontextu postojů a motivace ke smrti a umírání. (Ne publikovaná bakalářská diplomová práce). Univerzita Palackého Olomouc.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Oposledních věcech člověka. Galén, 2014. ISBN 978-80-

Internetové zdroje

HANUŠ, Jiří a Olga NEŠPOROVÁ. [online] <http://www.pohrebiste.cz/stranky/archiv/monitor/2013/131102b.htm>

HŘÍBALOVÁ, Marta. Tabu sexu vystřídalo tabu smrti. Psychologie dnes, 2011.

KNIGHT, Helen. Green machine: It s your eco-friendly funeral. New scientist [online]. 2010.

KOSTICOVÁ, Z. M.: Kultura smrti [online]. Dostupné na Internetu: <http://glosy.info/texty/kultura-smrti/2>

Dušičky - [online] <https://cs.wikipedia.org/wiki/Dušičky>

Rozhovor s Ing. Mgr. Lubomírem ONDRAČKOU, odborníkem na hinduistickou a buddhistickou kulturu. Praha

Dušičky - čas symbolického prolínání světa živých a mrtvých [online]. Dostupné online.

Křesťanský pohřeb, Getsemany. [online]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3545>

<http://www.pohrebiste.cz/stranky/archiv/projekt/projekt.htm>

<https://www.ceskovdatech.cz/clanek/142-hrbitovy-v-datech/>

<http://www.pohrebiste.cz/stranky/archiv/projekt/projekt.htm>

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-256>

